

TEBLİĞ

Tarım ve Orman Bakanlığından:

HAYVANCILIK DESTEKLEMELERİ UYGULAMA TEBLİĞİ
(TEBLİĞ NO: 2024/23)

BİRİNCİ BÖLÜM
Başlangıç Hükümleri

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Tebliğin amacı; ülkemiz hayvancılığının geliştirilmesi ve sürdürülebilirliğin sağlanması, hayvancılık politikalarının yürütülmesinde etkinliğin artırılması, üretim planlamasına katkı sağlanması, yerli üretimin teşvik edilmesi, üretim, verimlilik ve kalitenin artırılması, yerli hayvan genetik kaynaklarının yerinde korunması ve geliştirilmesi, kayıtların güncel tutulması, hayvan hastalıklarıyla mücadele ve sağlıklı hayvansal üretim için yetiştiricilerin desteklenmesidir.

(2) Bu Tebliğ, 25/7/2024 tarihli ve 8760 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan 2024-2026 Yıllarında Yapılacak Hayvancılık Desteklemelerine İlişkin Kararda yer alan hayvancılık desteklemelerine ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Tebliğ, 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanununun 19 uncu maddesi ile 25/7/2024 tarihli ve 8760 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan 2024-2026 Yıllarında Yapılacak Hayvancılık Desteklemelerine İlişkin Karara dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 3- (1) Bu Tebliğde geçen;

a) Aile işletmesi: Destekleme yılı son iş günü itibarıyla TÜRKVET kayıtlarında toplam sığır veya manda sayısı 1-20 baş, toplam anaç koyun/keçi sayısı 1-100 baş hayvan varlığına sahip işletmeleri,

b) Alt proje: Hayvan genetik kaynaklarını yerinde koruma ve geliştirme projesine bağlı ve Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen formata uygun olarak il düzeyinde yürütülen koruma ve ıslah projelerini,

c) Anaç koyun ve keçi: Destekleme yılı son iş günü itibarıyla TÜRKVET'ten aktarılan kayıtlarda 450 gün ve üzeri yaştaki dişi koyun ve keçiyi,

ç) Arıcılık Kayıt Sistemi (AKS): Arıcılık işletmelerinde kimliklendirilmiş arı kolonilerine ait tüm bilgilerin Bakanlık veri tabanında kayıt altına alındığı, izlendiği ve raporlandığı Bakanlık kayıt sistemini,

d) Arılı kovan: Yumurtlayan ana arısı bulunan ve üretim faaliyetlerinin sürdürüldüğü aktif dönemde en az 3-4'ü açık/kapalı yavrulu, 5-6 ve üzeri arılı çerçeve (eski tip kolonilerde çerçeve aranmaz) ihtiva eden bal arı kolonisini,

e) Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,

f) Banka: T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğünü,

g) Birinci derece tarımsal amaçlı örgütler: 28/11/2023 tarihli ve 32383 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tarımsal Amaçlı Örgütlerin Derecelendirilmesine İlişkin Yönetmelik kapsamında Bakanlıkça belirlenen tarımsal amaçlı örgütleri,

ğ) Birlik: Projeye katılan yetiştiricileri temsilen il damızlık manda/sığır/koyun keçi yetiştiricileri birliklerini,

h) Çoban (sürü yöneticisi): Millî Eğitim Bakanlığı veya Bakanlıkça düzenlenen en az 104 saatlik sürü yönetimi elemanı eğitim programını başarı ile tamamlayarak, sertifika veya kurs bitirme belgesi almaya hak kazanmış kişiyi,

ı) Damızlık kütüğü sınıfı: E-ıslah kayıtlarına göre Bakanlık talimatında belirlenen kıstaslar doğrultusunda, soy kütüğünde kayıtlı sığırların sınıflandırılmasını,

i) E-İslah: İslah amacıyla sığır cinsi hayvanların soy kütüğü ve verimlerine ilişkin kayıtların tutulduğu, izlendiği, raporlandığı kayıt sistemini,

j) Elit sürü: TAGEM tarafından yürütülen Halk Elinde Hayvan Islah Programı kapsamında, kontrollü çiftleştirme yapılan, ebeveyn ve verim kayıtları tutulan işletme sürülerini,

k) Enstitü: TAGEM'e bağlı araştırma enstitülerini,

l) Genomik değer tespiti: HAYGEM tarafından yürütülen Damızlık Değer Tespiti Projesi kapsamında genotiplendirilmesi yapılan hayvanların damızlık değerinin belirlenmesini,

m) Genomik test merkezi: HAYGEM tarafından yürütülen Damızlık Değer Tespiti (Genomik Seleksiyon) Projesi kapsamında Bakanlık tarafından yetkilendirilen genomik damızlık değerinin belirlenmesi amacıyla genotiplendirme yapılan test merkezini,

n) Gezgin arıcı: Farklı çiçeklenme dönemlerindeki bitkilerin nektar ve polenleri ile salgı kaynaklarından üst düzeyde faydalanmak ve kış şartlarından arılarını korumak amacıyla kolonilerinin yerini değiştiren arıcıyı,

- o) Halk Elinde Hayvan Islah Programı: TAGEM tarafından küçükbaş ve büyükbaş hayvanlarda yetiştirici şartlarında ülkesel düzeyde uygulanan ıslah projelerini,
- ö) Hastalıktan ari işletme: Koruyucu tedbirlerin alınarak işletmedeki hayvanların sığır tüberkülozu ve sığır brusellozu hastalıkları yönünden ari olduğunun onaylandığı işletmeyi,
- p) HAYGEM: Hayvancılık Genel Müdürlüğünü,
- r) Hayvan pasaportu: 2/12/2011 tarihli ve 28130 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği kapsamında Bakanlıkça belirlenen hayvana ait bilgileri içeren, il/ilçe müdürlüğü veya yetkilendirilmiş kurum veya kuruluş tarafından düzenlenen imzalı belgeyi,
- s) Hayvancılık Destekleme Sistemi (HDS): Hayvancılık desteklemelerine esas iş ve işlemlerin yürütüldüğü sistemi,
- ş) İl/ilçe müdürlüğü: Bakanlık il/ilçe tarım ve orman müdürlüğünü,
- t) İpek böceği kooperatifleri: S.S. Bursa Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine bağlı kooperatifler ile faaliyet alanı kozadan flatürle ipek çekimi ve işleme olan S.S. Kulp Koza Üreticileri Üretim ve Pazarlama Kooperatifini,
- u) İpekböcekçiliği Kayıt Sistemi (İKS): İpek böceği üretimine yönelik veri kaydının tutulduğu, izlendiği ve raporlandığı Bakanlık kayıt sistemini,
- ü) İşletme: Hayvan ve hayvansal ürün elde etmek amacıyla kurulan, hayvanların barındırıldığı, tutulduğu, bakım ve beslemesinin yapıldığı Bakanlık kayıt sistemine kayıtlı yerleri,
- v) İşletme tescil belgesi: İşletmelere il veya ilçe müdürlüklerince verilen onaylı belgeyi,
- y) İzole bölge: Bakanlıkça belirlenen ve yarıçapı en az 15 km olan yalnızca saf ırk, ekotip veya üretilecek hibritin baba hattını oluşturan kolonilerin bulunduğu yabancı kolonilerden arındırılmış ve dışarıdan arı girişine kapalı çiftleştirme bölgesi ve ırk muhafaza alanı,
- z) Kadın veya genç çiftçi: Destekleme takvim yılı başlangıcı itibarıyla TÜRKVET’te üzerinde işletme kaydı bulunan; kadın yetiştiriciler ile aynı yılın son gününde 41 yaşından gün almamış yetiştiricileri,
- aa) Karar: 25/7/2024 tarihli ve 8760 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan 2024-2026 Yıllarında Yapılacak Hayvancılık Desteklemelerine İlişkin Kararı,
- bb) Kesimhane: 17/12/2011 tarihli ve 28145 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlemlerine Dair Yönetmelik ile 3/3/2018 tarihli ve 30349 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Küçük Kapasiteli Kesimhanelerin Genel ve Özel Hijyen Kurallarına Dair Yönetmelik kapsamında Bakanlıktan onay veya şartlı onay almış işletmeleri,
- cc) Kırmızı Et Kayıt Sistemi (KES): Üreticilerin, kesimhanede kestirdiği hayvanlara ve karkaslarına ilişkin kayıtların tutulduğu, izlendiği, raporlandığı Bakanlık kayıt sistemini,
- çç) Kozabirlik: 8/6/2012 tarihli ve 28317 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İpekböceği Yumurtası Üretimi ve Kontrolüne İlişkin Yönetmelik hükümleri kapsamında hastalıktan ari tohum üretimini gerçekleştiren S.S. Bursa Tarım Satış Kooperatifleri Birliğini,
- dd) Küpe: Sığır Sığır Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği ile 2/12/2011 tarihli ve 28130 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Koyun ve Keçi Türü Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliğinde belirtilen şartlara ve TS 7808’e uygun olarak üretilen ve yazımı yapılan kimliklendirme aracını,
- ee) Manda Islah Sistemi (MIS): Islah amacıyla manda türü hayvanların soy kütüğü ve verimlerine ilişkin kayıtların tutulduğu, izlendiği, raporlandığı kayıt sistemini,
- ff) Manda ineği: En az bir kez doğum yapmış dişi mandayı,
- gg) Onaylı süt çiftliği: Bakanlıkça belirlenen standartlarda süt ürettiğine dair sertifikalandırılan işletmeyi,
- ğğ) Proje: Mastır plan formatında hazırlanan hayvan genetik kaynaklarını yerinde koruma ve geliştirme (Halk Elinde Hayvan Islahı) ülkesel projelerini,
- hh) Proje lideri: TAGEM tarafından alt projelerin yürütülmesi amacıyla görevlendirilen kişiyi,
- ıı) Proje uygulama esasları yönergesi: Hayvan genetik kaynaklarını geliştirme projelerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasların belirlendiği, halk elinde hayvan ıslahı ülkesel projesi uygulama esasları yönergesini,
- ii) Proje yürütme kurulu: Hayvan genetik kaynaklarını geliştirme (ıslah) projelerinde projenin işleyişi, idari ve desteklemeye esas konuların görüşülüp karara bağlandığı ve proje uygulama esasları yönergesinde görev ve sorumlulukları belirtilen kurulu,
- jj) Resmî veteriner hekim: Bakanlıkça 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun uygulamasında görevlendirilen veteriner hekimi,
- kk) Satış belgesi: Fatura/e-Fatura (düzenleyenin onayladığı çıktısı ve xml formatında, silinemez CD veya DVD’ye kayıtlı) veya müstahsil makbuzunu,
- ll) Seçim komisyonu: Hayvan genetik kaynaklarını yerinde koruma projelerinde proje lideri ile enstitü temsilcisi, il veya ilçe müdürlüğü temsilcisinden oluşan komisyonu,
- mm) Serbest veteriner hekim: 9/3/1954 tarihli ve 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanuna göre mesleğini serbest olarak icra eden veteriner hekimleri,

nn) Sığır cinsi hayvan: Et üretimi, süt üretimi, damızlık veya diğer amaçlarla yetiştirilen Bison bison ve Bubalus bubalus türü hayvanlar dâhil her yaştaki sığır ve mandaları,

oo) Soy kütüğü: Hayvan ırklarına göre yetiştirme ve verim kayıtlarının tutulduğu, izlendiği, raporlandığı ve belgelendirildiği Bakanlık kayıt sistemini,

öo) Soy kütüğü sınıfı: E-ıslah kayıtlarına göre Bakanlık Talimatında belirlenen kıstaslar doğrultusunda, soy kütüğünde kayıtlı işletmelerin sınıflandırılmasını,

pp) Sözleşme: Hayvan genetik kaynakları yerinde koruma ve geliştirme (ıslah) projelerinde, yetiştirici/birlik ile enstitü ve/veya il müdürlüğü arasında proje uygulama esasları yönergesine göre yapılan sözleşmeleri,

rr) Süt verim ölçüm metodu: İşletmede, bir ineğin günlük süt veriminin bilgisayarlı sağım sistemi veya sağım sistemine bağlanılan süt ölçüm cihazı veya standart süt ölçüm kovası ile yapılan ölçümlerini,

ss) Taban sürü: TAGEM tarafından yürütülen Halk Elinde Hayvan Islah Programı kapsamında ana ve yavruya ait verim kayıtları tutulan sürüleri,

şş) TAGEM: Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğünü,

tt) Tarımsal amaçlı örgüt: Merkez Birliği düzeyinde örgütlenmiş, 5996 sayılı Kanuna göre kurulmuş ıslah amaçlı birlikleri, 29/6/2004 tarihli ve 5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanununa göre kurulmuş üretici birliklerini, Bakanlıkça kuruluşuna izin verilen ve 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa göre kurulmuş, hayvancılık faaliyeti yürüten tarımsal amaçlı kooperatiflerin merkez birliklerine ortak olan üst birlik ortağı kooperatifleri,

uu) Tiftik Kayıt Sistemi (TKS): Tiftik üreticilerinin ve tiftik satışına ilişkin kayıtların tutulduğu, izlendiği, raporlandığı Bakanlık kayıt sistemini,

üü) TÜRKVET: Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği ile Koyun ve Keçi Türü Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği hükümlerine göre oluşturulan ve hayvancılık işletmelerinin, yetiştiricilerin ve sığır cinsi hayvanlar ile koyun ve keçi türü hayvanların kimliklendirilerek kayıt altına alındığı veri tabanını,

vv) Ulusal Küçükbaş Hayvan Islahı Bilgi Sistemi (UKİBS): Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesinde (Küçükbaş) alınan verilerin kayıt edildiği sistemi,

yy) Veteriner Bilgi Sistemi (VETBİS): Hayvancılık Bilgi Sisteminde (HBS) yer alan hayvan hastalıkları, aşı uygulamaları ve hayvan sağlığı desteklemelerine ait kayıtlar ve benzeri bilgilerin tutulduğu sistemi,

zz) Veteriner sağlık raporu: Hayvan ve hayvansal ürünlerin 17/12/2011 tarihli ve 28145 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yurt İçinde Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürünlerin Nakilleri Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun olarak belirlenen şartlara ve sağlık şartlarına uygun olduğunu gösteren, resmî veteriner hekim tarafından düzenlenen belgeyi,

aaa) Yerinde koruma: Sahip oldukları ırkın özelliklerini gösteren yerli evcil hayvan genetik kaynaklarının doğal yetiştirildikleri bölgede, aynı ırktan rastgele çiftleştirme yöntemi uygulanarak, yeterli büyüklükte sürü veya sürüler halinde korunmasını,

bbb) Yerleşim yeri ve diğer adres belgesi: Kişinin yerleşim yerini veya diğer adreslerini gösteren belgeyi,

ccc) Yetiştirici/üretici: Hayvancılık faaliyetiyle iştigal eden gerçek veya tüzel kişileri,

ççç) Yetiştirici temsilcisi: Hayvan genetik kaynaklarının yerinde korunması ve geliştirilmesi (Halk Elinde Hayvan Islahı) projelerinde yer alacak ve yetiştiricilerin yazılı muvaffakatı/taahhütnamesi ile onları temsil eden tüzel kişiliği,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Desteklemeye İlişkin Esaslar

Büyükbaş hayvancılık desteklemeleri

MADDE 4- (1) Her bir destekleme yılı için buzağı/malak desteklemesi verilebilmesinin şartları şunlardır:

a) Buzağı/malağın TÜRKVET’te kayıtlı, destekleme yılı içinde ülkemizde doğmuş ve doğduğu işletme numarası ile cinsiyeti, ana kulak numarası ve doğum tarihi bilgilerinin mevcut olması gerekir.

b) Buzağı/malak TÜRKVET kayıtlarına göre en az 4 ay (120 gün) süreyle yaşamış olmak zorundadır.

c) Buzağı/malakların programlı aşıları (dişilerde brusella ve şap, erkeklerde şap) yapılmış ve VETBİS’e kaydedilmiş olmak zorundadır. Hastalıktan arı işletmelerde brusella aşısı şartı aranmaz. Bakanlıkça belirlenen aşılarla güncelleme olması halinde, yapılması gereken aşılar, HAYGEM tarafından talimatla belirlenerek internet sayfasında yayımlanır.

ç) Her buzağı/malak için bir kez destekleme ödemesi yapılır. Çoklu doğumlarda her bir buzağı/malak desteklemeden faydalandırılır.

d) Destekleme ödemesi, HDS veri tabanına başvurusu girilen buzağı/malağın doğduğu işletme sahibine yapılır.

e) Destekleme ödemeleri, iki dönem halinde yapılır. Her iki dönemde destekleme şartlarını sağlamadığı için destekleme alamayan buzağı/malaklar, sonraki süreçte şartları sağlasa da destekleme kapsamına alınmaz.

f) Destekleme ödemesi yapılan buzağı/malağa, ilave destekleme şartlarının sonradan oluşması durumunda sonraki dönemlerde ilave ödemeler yapılmaz.

g) Destekleme sürecinde ilgili mevzuat kapsamında, buzağı/malakların küpelenmesi ve TÜRKVET'e kaydedilmesi; buzağuların E-İslaha, malakların MIS'a kaydettirilmesi, programlı aşularının yaptırılması ve işletme bilgileri ile desteklemeye esas verilerin kayıt sistemlerinde güncellenmesinden yetiştiriciler, belgelerin düzenlenmesi ve veri girişlerinin zamanında yapılmasından ise görevli kişi, kurum ve kuruluşlar sorumludur.

(2) Birinci fıkrada belirtilen şartları sağlayarak temel büyükbaş desteğini hak eden buzağı/malaklara Kararda belirtilen katsayılarla ilave destek verilebilmesinin şartları şunlardır:

a) Kararda yayımlanan ve Tarımsal Üretim Planlama Kurulu tarafından süt havzası olarak belirlenen illerden Amasya, Çorum, Tokat, Bingöl, Bitlis, Elazığ, Erzincan, Muş, Erzurum ve Tunceli illerinde doğan ve TÜRKVET'te sayılan sütçü ırkı ve bunların melezleri buzağularına ve malaklara, besi havzası olarak belirlenen Ağrı, Ardahan, Artvin, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gümüşhane, Hakkâri, Iğdır, Kars, Malatya, Muş, Sivas, Şırnak, Tunceli ve Van illerinde doğan ve TÜRKVET'te sayılan kombine ırk, etçi ırkı ve bunların melezleri buzağularına ve malaklara ilave destek verilir.

b) Suni tohumlama veya embriyo transferi sonucu doğan buzağı/malaklara ilave destek verilir.

c) Yerli sperma kullanımı ile suni tohumlamadan veya yerli embriyo transferi sonucu doğan buzağı/malaklara ilave destek verilir.

ç) Aile işletmelerinde doğan buzağı ve malaklara ilave destek verilir. Aynı veya farklı il/ilçelerde birden fazla işletmesi bulunan yetiştiricilerin toplam sığır veya manda sayısı, büyükbaş hayvancılık aile işletmesi desteği için tanımlanan sayıyı geçmesi halinde, bu desteklemeden yararlandırılmaz.

d) Kadın veya genç çiftçilerin işletmelerinde doğan buzağı/malaklara ilave destek verilir.

e) Destekleme yılı takvimi son günü itibarıyla TÜRKVET'ten alınan kayıtlarda, hastalıktan ari olarak tespit edilen işletmelerde doğan dişi buzağı/malaklara ilave destek verilir. Destekleme yılı son günü alınan kayıtlarda arılığı askıda olan işletmeler sonraki yılın 1 Temmuz tarihli TÜRKVET kayıtlarında arılığı onaylanmış ise arilik desteğinden yararlanır.

f) Destekleme yılı takvimi içinde doğan ve temel destek şartlarını sağlayan buzağı/malaklara hastalıktan ari işletmeler hariç en fazla 500 baş ile sınırlı olmak üzere temel ve ilave destek tutarları ödenir. İkinci dönemde, birinci dönemde destek alan buzağı/malak sayısı da dikkate alınarak ödeme yapılır. Gerçek veya tüzel kişilik adına farklı illerde birden fazla işletme olması durumunda, 500 baş sınırlaması her bir işletme numarası için ayrı uygulanır. Gerçek veya tüzel kişilik adına aynı il sınırları içerisinde birden fazla işletme olması durumunda, 500 baş sınırlaması aynı ildeki tüm işletmeleri kapsar.

g) Destekleme yılı takvimi son günü itibarıyla TÜRKVET'ten alınan kayıtlarda, AB onaylı süt çiftliği sertifikasına sahip olduğu tespit edilen işletmelerde doğan dişi buzağı/malaklara ilave destek verilir.

ğ) Destekleme yılı takvimi son günü itibarıyla birinci derece tarımsal amaçlı örgütlere üye olan yetiştiricilerin işletmesinde doğan buzağı ve malaklarına ilave destek verilir.

h) Soy kütüğüne kayıtlı olan buzağulara ilave destek verilebilmesinin şartları şunlardır:

1) Yetiştiriciler, destekleme müracaatını damızlık sığır yetiştiricileri birliği aracılığıyla yapmak zorundadır.

2) Buzağının, soy kütüğüne kayıtlı anadan suni tohumlama sonucu doğmuş ve yerli ırklar hariç anası kendi ırkı ile tohumlanmış veya embriyo transferi sonucu doğmuş olması gerekir. İşletmenin soy kütüğüne giriş tarihinden önce doğan buzağular, ilave destekten faydalandırılmaz.

3) Buzağının doğduğu işletme, destekleme yılı Ekim ayının ilk günü öncesinde soy kütüğüne kaydedilmiş ve aynı yılın son günü itibarıyla kayıtlı olmak zorundadır.

4) İşletmede, Bakanlık veya Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliğinin talimatlarına uygun olarak, üçten az olmamak üzere soy kütüğünde bulunduğu sürenin (ay olarak) 2/3'ü oranında aylık süt ölçümü yapılmış olması gerekir.

5) Süt ölçüm tarihinde, işletmenin etçi ırk ve melezleri hariç inek sayısının en az % 60'ının süt ölçümü yapılmış ve süt verilerinin ölçüm tarihinden itibaren 120 gün içerisinde E-İslaha kaydedilmiş olması gerekir.

6) Süt verim ölçümleri, standart süt ölçüm aletleri veya sağım sistemi ile ölçülmeli, ölçümler süt kayıt defterine kaydedilmeli veya sağım sisteminden temin edilmiş olmalıdır. Askı veya hak ediş listelerinin hazırlanması aşamasında işletmenin süt verim ölçüm metodu E-İslaha tanımlanmış olmak zorundadır.

7) Süt ölçüm tarihinde, süt ölçümü yapılmış en az 10 ineğin en az yarısında aynı miktarda süt verim kaydı olması durumunda, işletmenin bu tarihteki süt ölçümü geçersiz sayılır.

8) Süt verim ölçümlerinin, talimatlara uygun olarak yapılmasından ve E-İslaha kaydettirilmesinden yetiştiriciler, yetiştiricilerin bilgilendirilmesinden, bildirilen süt verim ölçümlerinin zamanında E-İslaha kaydedilmesinden ve denetlemelerin yapılmasından Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği ve il birlikleri sorumludur.

9) İşletmelerin soy kütüğü sınıfı, E-İslah kayıtlarından destekleme yılını takip eden yılın Ocak ayında birinci dönem askı listesi yayınlanmadan önce belirlenir, birinci ve ikinci dönem hak edişlerde geçerli olur. İşletmelerin soy kütüğü sınıfının belirlenmesi, itirazlar doğrultusunda veya ihtiyaç halinde birinci dönem hak ediş icmalllerinin yayımlanması öncesi yenilenebilir.

ı) Suni tohumlama şartı aranan desteklerde, suni tohumlamanın, buzağının doğum tarihinden 210-295 gün öncesinde ülkemizde yapılmış ve bilgisinin E-İslah veri tabanına kaydedilmiş olması gerekir.

i) Genomik değer tespiti yapılmış, soy kütüğü ilave desteğini hakeden dişi buzağılara ilave destek verilebilmesinin şartları şunlardır:

1) Buzağının doğduğu işletmenin, destekleme yılını takip eden yılın Ocak ayında belirlenen soy kütüğü sınıfının A veya B olması gerekir.

2) Buzağının damızlık kütüğü sınıfının A veya B olması gerekir.

3) Buzağının ırkının Siyah-Alaca veya Simental olması gerekir.

4) Genomik değer tespitinin, buzağının doğduğu işletmede iken yapılması gerekir.

5) Genomik değer tespiti için usulüne uygun olarak DNA izolasyonuna esas örneklerin alınıp genomik test merkezine ulaştırılmasından ve sonuçların E-İslaha kaydından işletmenin bulunduğu ildeki Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği ve Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği sorumludur.

6) Buzağının genomik damızlık değeri tespiti çalışmaları kapsamında, DNA izolasyonuna esas örneklerin genotiplendirilmesinin, Bakanlıkça yetkilendirilen genomik test merkezinde yapılmış olması gerekir.

7) Genomik test merkezi, destekleme kapsamında kendisine gelen DNA izolasyonuna esas örneklerin test ücreti ve uygulama yöntemini Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliğine bildirir.

8) Genotiplendirilmesi yapılan örneklere ait genomik damızlık değer tespiti, Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliğince yapılır ve düzenlenen belge onaylanmak üzere HAYGEM'e gönderilir.

9) Destekleme ödemesi, 1. dönem için destekleme yılının son gününe, 2. dönem için ise takip eden yılın Mayıs ayının 15'ine kadar genomik test merkezine gelen kan örneklerinden genomik damızlık değer tespiti belirlenen buzağılar için yapılır.

j) Soy kütüğüne kayıtlı malak ilave desteklemesi verilebilmesinin şartları şunlardır:

1) Destekleme yılı içinde MIS'ta kayıtlı işletmedeki manda ineği ve malak sayısı dikkate alınır.

2) Malakların ana ve babası MIS'a kayıtlı olmak zorundadır.

3) Malakların doğduğu işletme, destekleme yılı sonu bitim tarihine kadar MIS'a kaydedilmiş olmak zorundadır.

4) Yetiştirici, damızlık manda yetiştiricileri birliği olan yerlerde birlik üyesi olmak ve birlik soy kütüğü yürütme yetkisi almış olmak zorundadır.

5) Destekleme yılında işletmede süt ölçümü yapılan ayda, manda inek sayısının en az 1/4'ünde asgari 5 ay süt ölçümü yapılmış ve MIS'a kaydedilmiş olması zorunludur.

6) Süt verimlerinin, standart süt ölçüm aletleri veya sağım sistemi ile ölçülmüş olması, ölçümlerin süt kayıt defterine kaydedilmesi veya sağım sisteminden temin edilebilmesi gerekir.

7) Ön soy kütüğüne kayıtlı malaklar bu desteklemeden yararlanamazlar.

(3) Başvuru yeri, şekli ve zamanı:

a) Buzağı desteği için yetiştiriciler;

1) Desteklemeyi hangi tarımsal amaçlı örgüt üzerinden almak istiyorlarsa almak istedikleri örgüt üzerinden, kooperatifler aracılığıyla almak isteyenler bölge veya il üst birlikleri üzerinden, soy kütüğü ilave desteklemesi için damızlık sığır yetiştiricileri il birlikleri üzerinden,

2) Herhangi bir örgüte üye olmayanlar ise doğrudan il/ilçe müdürlüklerine, başvurularını yapabilirler.

b) Malak desteği için, damızlık manda yetiştiricileri birliğine üye olan yetiştiriciler birlikler aracılığıyla, üye olmayan yetiştiriciler ise il/ilçe müdürlüklerine yazılı olarak başvuruda bulunabilirler.

c) Yetiştiriciler aynı destek için yalnızca bir tarımsal amaçlı örgüt üzerinden başvuru yapabilir.

ç) Tarımsal amaçlı örgütler başvuru listelerini il/ilçe müdürlüklerine teslim eder.

d) Başvurular ile ilgili iş ve işlemler, HDS'de il/ilçe müdürlüklerince yürütülür. İl/ilçe müdürlükleri, il birlikleri tarafından kendilerine teslim edilen başvuruların ve birlik üyesi olmayan yetiştiricilerin başvuru dilekçelerinin HDS'ye zamanında ve doğru kayıt edilmesinden sorumludur.

e) Tarımsal amaçlı örgütler, kendilerinde başvuru dilekçesi bulunan üyelerinin başvurularından sorumludur. Tarımsal amaçlı örgüte üye olan yetiştiriciler, dilekçe ile üyesi buldukları tarımsal amaçlı örgüte başvuru yapmak zorundadır. Tarımsal amaçlı örgütler, her ne sebeple olursa olsun üyesinin yazılı destekleme başvurusunu geri çeviremez. Tarımsal amaçlı örgütler, başvuru dilekçesi bulunmayan üyesi adına destekleme başvurusu yapamaz.

f) Gerçek veya tüzel kişilik adına birden fazla işletme olması durumunda, işletme sahibi her bir işletme numarası için ayrı destekleme başvurusu yapar.

g) Başvurular birinci dönem için, destekleme yılı Eylül ayının ilk iş gününde başlar, Aralık ayının ilk iş gününe kadar devam eder. İkinci dönem için ise bir sonraki yılın Nisan ayının ilk iş gününde başlar ve 15 Haziran tarihine kadar devam eder. Birinci dönemde başvurusu olan yetiştiriciler, ikinci dönemde başvuru yapmış sayılır. Birinci dönemde başvuru yapamayanlar ikinci dönemde başvuru yapabilir. Birinci dönemde başvuruda bulunduğu halde, eksikleri nedeniyle desteklemeden yararlanamayanlar, ikinci dönemde eksikliğin giderilmesi halinde desteklemeden yararlandırılır.

ğ) Başvurular destekleme yılı için geçerlidir. Süresi geçtikten sonra yapılan tüm başvurular geçersizdir.

(4) Buzağı ve malak destekleme başvurularının HDS'ye kaydedilmesi, icmallerin hazırlanması ve itirazların değerlendirilmesi aşağıdaki şekilde gerçekleştirilir:

a) Destekleme başvuruları, birinci dönemin başvuru tarihleri son gününden itibaren 30 gün içerisinde, ikinci dönemin başvuru tarihleri son gününden itibaren 15 gün içerisinde HDS'de ilgili modüle il/ilçe müdürlükleri tarafından kaydedilir. Yanlışlıkların veya süresi içerisinde başvuru olduğu halde girilmeyen eksikliklerin giderilmesi için en fazla 30 gün uzatılarak destekleme sisteminde başvuru kayıtları açılır.

b) Buzağı ve malak destekleme icmalleri HDS'de ayrı olarak hazırlanır.

c) İcmaller hazırlanırken buzağuların soy kütüğü ve genomik test ile suni tohumlama desteği için E-İslah veri tabanından, malak soy kütüğü ve suni tohumlama desteği için ise MIS veri tabanından yararlanılır.

ç) Birinci dönemde destekleme yılının ilk sekiz ayında doğan buzağı/malaklar için destekleme yılı takvimi son günü TÜRKVET, E-İslah ve MIS verileri, ikinci dönemde ise destekleme yılının tümünde doğan ve birinci dönemde destekleme alamayan buzağı/malaklar için sonraki yılın 1 Temmuz tarihli TÜRKVET, E-İslah ve MIS verileri esas alınarak hazırlanan icmal-1 askı listeleri il/ilçe müdürlüğünde askıya çıkarılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

d) Birinci dönem askı süreci sonrası icmal-2'lerin belirlenmesi için sonraki yılın 15 Şubat tarihli TÜRKVET, E-İslah ve MIS verileri, ikinci dönem ise askı süreci sonrası icmal-2'lerin belirlenmesi için sonraki yılın 1 Ağustos tarihli TÜRKVET, E-İslah ve MIS verileri esas alınır.

(5) Büyükbaş hayvancılık destekleri kapsamında buzağı/malak desteklemesinin; başvuru, icmal hazırlama, askı, itiraz, kesin icmal ve benzeri destekleme süreçlerine ait takvim, Karar kapsamında her yıl HAYGEM tarafından belirlenerek internet sayfasında yayımlanır.

Atık desteği

MADDE 5- (1) Atık desteği verilebilmesinin şartları şunlardır:

a) Bakanlıkça belirlenen ve resmî veteriner hekim veya sorumluluğundaki yardımcı sağlık personeli ile Bakanlıkça yetki verilen veteriner hekim tarafından, yapılan aşı uygulamaları sonrasında oluşan atıklar için hayvan sahiplerine atık desteği ödemesi yapılır.

b) Atık desteği ödenebilmesi için atık yapan hayvanların, aşı uygulanan işletmede kayıtlı olması, aşılanmanın üzerinden yetmiş iki saat geçmemiş olması, aşının VETBİS'e kaydedilmiş olması, atığın resmî veteriner hekim tarafından görülmesi ve atık tarihinin yılı içerisinde sisteme kaydedilmesi gerekir.

c) Bakanlıkça belirlenen aşı uygulamaları sonrasında atık oluştuğunda resmî veteriner hekim tarafından atık görülür ve sadece atık oluştuğuna dair tespit tutanağı tanzim edilir. Tespit tutanağına, atığın gerçekleştiği işletme numarası, hayvanın küpe numarası, hayvanın kaç aylık gebe olduğu, aşı ile ilgili bilgiler, aşılama tarihi ve aşılamadan ne kadar zaman sonra atık oluştuğu yazılmak zorundadır.

ç) Bakanlıkça belirlenen aşı uygulamaları sonrasında oluşan atıklardan numune alınır. Alınan numune, bruselloz yönünden incelenmek üzere bölge Veteriner Kontrol Enstitü Müdürlüğüne gönderilir. Bakteriolojik olarak bruselloz tespit edildiğinde atık yapan hayvan için hayvan hastalığı tazminatı ile ilgili işlemler uygulanır. Bruselloz tespit edilmez ise atık hayvan için destekleme ödemesi yapılır.

(2) Destekleme icmallерinin düzenlenmesine ilişkin esaslar şunlardır:

a) İl/ilçe müdürlüğünde görevli resmî veteriner hekimler tarafından VETBİS'e veri girişi yapılır ve onaylanır.

b) İlçe müdürlüğü, VETBİS'ten onaylanan veriler üzerinden ilçe icmallерini tanzim eder, onaylar ve e-belge üzerinden il müdürlüğüne gönderir.

c) İl müdürlüğü, ilçelerden gelen icmallерin kontrolünü yaparak VETBİS'ten il icmallерini tanzim eder, onaylar ve e-belge üzerinden HAYGEM'e gönderir.

ç) HAYGEM, gelen icmal listeleri ile VETBİS'ten alınan icmal listelerinin uyumunu kontrol eder.

d) Destekleme icmallерinin hazırlanması, gönderilmesi ve ödeme ile ilgili çalışma takvimi HAYGEM tarafından belirlenir.

Küçükbaş hayvancılık desteklemeleri

MADDE 6- (1) Kuzu/oğlak desteği verilebilmesinin şartları şunlardır:

a) Desteklemeden yararlanacak kuzu ve oğlaklar; destekleme takvim yılı içerisinde doğmuş, küpelenmiş, TÜRKVET'e kayıtlı ve doğduğu işletmede en az 4 ay (120 gün) süreyle yaşamış olmak zorundadır. Destekleme kapsamındaki hayvanın 4 aylık (120 günlük) süre içerisinde doğduğu işletmeden, işletme sahibine ait farklı bir işletmeye nakledilmesi durumunda, sahip bilgisi değişmediği için desteklemeye ilişkin diğer şartların da sağlanması kaydıyla desteklemeden yararlanılabilir.

b) 5996 sayılı Kanununun 36 ncı maddesi hükümlerine göre idari para cezası sonucunda işletmeye kayıt edilen kuzu ve oğlaklar destekleme kapsamına alınmaz.

c) Yetiştirici, damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliğine üye olmalıdır. İl birliği olmayan illerde bu şart aranmaz.

ç) Kuzu ve oğlakların tümüne koyun-keçi vebası aşısı yapılmış ve VETBİS'e kaydedilmiş olmak zorundadır. Edirne, Kırklareli, Tekirdağ illeri ile İstanbul ve Çanakkale (Gökçeada dahil) illerinin Avrupa yakası ilçelerinde

(Trakya) bulunan işletmelerde koyun-keçi vebası aşı şartı aranmaz. Bakanlıkça belirlenen aşılarla güncelleme olması halinde, yapılması gereken aşılar, HAYGEM tarafından talimatla belirlenerek internet sayfasında yayımlanır.

d) Her kuzu ve oğlak için bir kez destekleme ödemesi yapılır. Çoklu doğumlarda her bir kuzu ve oğlak desteklemeden faydalandırılır.

e) Destekleme ödemesi yapılan kuzu ve oğlağa, ilave destekleme şartlarının sonradan oluşması durumunda sonraki dönemlerde ilave ödemeler yapılmaz.

f) Destekleme ödemesi kuzu ve oğlağın doğduğu işletme numarası üzerinden, başvurusu HDS'ye girilen işletme sahibine yapılır.

g) Destekleme ödemeleri, iki dönem halinde yapılır. Her iki dönemde destekleme şartlarını sağlamadığı için destekleme alamayan kuzu ve oğlaklar, sonraki süreçte şartları sağlasa da destekleme kapsamına alınmaz.

ğ) Destekleme süreci içerisinde ve ilgili mevzuat kapsamında, kuzu ve oğlakların küpelenecek TÜRKVET'e kayıt edilmesi, aşıların yaptırılarak VETBİS'e kaydedilmesi ve işletme bilgileri ile desteklemeye esas verilerin kayıt sistemlerinde güncellenmesinden yetiştiriciler, belgelerin düzenlenmesi ve veri girişlerinin zamanında yapılmasından ise görevli kişi, kurum ve kuruluşlar sorumludur.

h) Göçer hayvanlardan doğan kuzu ve oğlaklarda, doğduğu işletme göçer hayvan sevk kontrol noktası ise sahip işletme doğduğu işletme olarak kabul edilir.

ı) Destekleme dönemlerinde desteklemeden yararlanacak olan toplam kuzu-oğlak sayısı, işletmede kayıtlı anaç koyun keçi sayısının 1,5 katını, dişi kuzu sayısı ise anaç koyun sayısının 1,5 katının % 55'ini geçemez. Hazırlanan icmallerde öncelik dişilere verilir. TÜRKVET'ten alınan verilerde anaç koyun keçi bulunmayan işletme destekleme kapsamına alınmaz.

(2) TÜRKVET'e kayıtlı olan ve bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen şartları sağlayarak temel küçükbaş desteğini hak eden ve aşağıda belirtilen şartları taşıyan kuzu ve oğlaklara Kararda belirtilen katsayılarla ilave destekleme verilir:

a) Aile işletmesinde doğan tüm oğlaklara ve dişi kuzulara ilave destek verilir. Aynı veya farklı il/ilçelerde birden fazla işletmesi bulunan yetiştiricilerin anaç koyun keçi sayısı toplamı, küçükbaş hayvancılık aile işletmesi desteği için tanımlanan sayıyı geçmesi durumunda ilave desteklemeden yararlandırılmaz.

b) Yetiştirici, kadın veya genç çiftçi ise doğan tüm oğlaklara ve dişi kuzulara ilave destek verilir.

c) Birinci derece tarımsal amaçlı örgütlere üye olan yetiştiricilerin işletmelerinde doğan tüm oğlak ve kuzular için ilave destek verilir.

(3) Başvuru yeri, şekli ve zamanı:

a) Başvurular birinci dönem için, destekleme yılı Eylül ayının ilk iş gününde başlar, Aralık ayının ilk iş gününe kadar devam eder. İkinci dönem için ise bir sonraki yılın Nisan ayının ilk iş gününde başlar ve 15 Haziran tarihine kadar devam eder. Yetiştiriciler destekleme başvurusunu üyesi oldukları damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliğine dilekçe ile yapar. Birinci dönemde başvurusu olan yetiştiriciler, ikinci dönem içinde başvuru yapmış sayılır. Birinci dönemde başvuru yapamayanlar ikinci dönemde başvuru yapabilir. Birinci dönemde başvuruda bulunduğu halde, eksikleri nedeniyle desteklemeden yararlanamayanlar, ikinci dönemde eksikliğin giderilmesi halinde desteklemeden yararlandırılır. Damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliğinin bulunmadığı illerde başvurular dilekçe ile il/ilçe müdürlüklerine yapılır.

b) İkinci dönem başvuru süresi geçtikten sonra yapılan tüm başvurular geçersizdir. Başvurular destekleme yılı için geçerlidir.

c) Damızlık koyun keçi yetiştiricileri il birlikleri, kendilerinde başvuru dilekçesi bulunan üyelerinin başvurularına ait listelerin HDS'ye kaydedilmesi için il/ilçe müdürlüklerine eksiksiz olarak teslim edilmesinden sorumludur. Damızlık koyun keçi yetiştiricileri il birlikleri, her ne sebeple olursa olsun üyesinin yazılı destekleme başvurusunu geri çeviremez. Üyesinin destekleme başvuru dilekçesi bulunmayan il birlikleri, bu üyeleri adına başvuru yapamaz.

ç) İl/ilçe müdürlükleri, il birlikleri tarafından kendilerine teslim edilen başvuruların ve il birliği bulunmayan illerdeki yetiştiricilerin başvuru dilekçelerinin HDS'ye zamanında ve doğru kayıt edilmesinden sorumludur.

d) Damızlık koyun keçi yetiştiricileri birlikleri, başvurularını aldıkları yetiştiricilerin kişi, işletme ve hayvan bilgilerinin doğruluğunun (aktif/pasif durumu, vergi numarası, T.C. kimlik numarası, sahiplik bilgisi, anaç hayvan sayısı ve benzeri) kontrolünü TÜRKVET'ten yaparak hatalı veya eksik kayıtların olması durumunda il/ilçe müdürlüklerine bildirmek suretiyle TÜRKVET'te gerekli düzeltmelerin yapılmasını sağlar.

e) Göçer hayvancılık yapanlar hariç, farklı illerde birden fazla işletmesi olan yetiştiriciler, her bir işletmesinin bulunduğu ilde ayrı ayrı başvuruda bulunur.

(4) Başvuruların değerlendirilmesi, itirazlar ve icmallerin hazırlanmasına dair usul ve esaslar şunlardır:

a) Destekleme başvuruları, birinci dönemin başvuru tarihleri son gününden itibaren 30 gün içerisinde, ikinci dönemin başvuru tarihleri son gününden itibaren 15 gün içerisinde HDS'de ilgili modüle il/ilçe müdürlükleri tarafından kaydedilir.

b) Birinci dönemde kuzu/oğlak desteği için destekleme takvim yılı son gün tarihli TÜRKVET verileri, ikinci dönemde ise sonraki yılın 1 Temmuz tarihli TÜRKVET verileri esas alınarak hazırlanan icmal-1 askı listesi, il/ilçe

müdürlüğünde askıya çıkarılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

c) Askıya çıkarılan listelere itirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır. İtirazlar, askı süresi bitiminde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmaller kesinleşmiş kabul edilir.

ç) Birinci dönem kuzu/oğlak desteği icmal-2'lerin belirlenmesi için; sonraki yılın 15 Şubat tarihli TÜRKVET verileri, ikinci dönem ise askı süreci sonrası icmal-2'lerin belirlenmesi için sonraki yılın 1 Ağustos tarihli TÜRKVET verileri esas alınır.

d) Desteklemeye esas icmal-2'ler ilçeler tarafından oluşturularak onaylanır ve il müdürlüğüne gönderilir.

e) İl müdürlükleri tarafından ilçelerden gelen icmal-2'ler kontrol edilir. Ödemeye esas olmak üzere icmal-3 listesi onaylanarak HAYGEM'e gönderilir.

f) İkinci dönem itiraz döneminin bitiş tarihinden sonra TÜRKVET ve VETBİS'e yapılan kayıtlar destekleme yılı kapsamına alınmaz.

g) Küçükbaş hayvancılık destekleri kapsamında kuzu/oğlak desteklemesinin; başvuru, icmal hazırlama, askı, itiraz, kesin icmal ve benzeri destekleme süreçlerine ait takvim, Karar kapsamında her yıl HAYGEM tarafından belirlenerek internet sayfasında yayımlanır.

Sürü yöneticisi istihdamı desteği

MADDE 7- (1) Destekleme yılı son gününde TÜRKVET'ten alınan verilere göre en az 100 baş anaç koyun-keçi varlığına sahip, damızlık koyun keçi yetiştiricileri il birliğine üye ve birlik olmayan illerdeki işletmelere en fazla bir sürü yöneticisi için Kararda belirtilen katsayıda sadece 100 baş üzerinden ilave destek ödenir.

a) Her bir işletme sadece bir çoban için desteklemeden yararlandırılır. Başvuru şartlarını taşıyan birden fazla işletmesi bulunan yetiştiriciler, her bir işletmesi için ayrı ayrı başvuruda bulunabilir.

b) Çobanın, destekleme yılı içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumu primlerinin en az beş ay süreyle yatırılmış olması gerekir. İl/ilçe müdürlüklerince, destekleme yılı için çobanın Sosyal Güvenlik Kurumu prim ödemelerine ilişkin; borçluluk durumu, borçlanma yapılandırması durumu ve aylık primlerinin uygun hizmet kodundan yatırılıp yatırılmadığı il/ilçe sosyal güvenlik müdürlüklerinden sorgulanır.

c) Başvuru yapan işletmede istihdam edilen çobanın, borçlanma yapılandırması yapanlar hariç olmak üzere, destekleme yılında 7 aydan fazla Sosyal Güvenlik Kurumu prim borcu bulunmaması gerekir.

ç) İşletmede istihdam edilen çoban, Sosyal Güvenlik Kurumu prim borcunu ödemek üzere yapılandırmış ise işletme sahibinin başvurusu kabul edilir, bir sonraki sene ve devam eden senelerde destekleme başvurusunda Sosyal Güvenlik Kurumu prim borcunu ödeme yapılandırması yaptırdığı halde taksitlerini ödemediği tespit edilirse prim borcu yapılandırılan yılın destekleme ödemesi geri alınır.

d) Destekleme başvurusunda bulunanlar, destek yılına ait Sosyal Güvenlik Kurumu primlerini 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun;

1) İstihdam edilen çoban için, çalıştığı işletme üzerinden aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi,

2) İşletme sahibi çoban için işletmesi üzerinden aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi,

3) İşletme sahibinin birinci dereceden yakını olan eşi, çocuğu ve anne-babası olan çoban için işletmesi üzerinden aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ya da (b) bendinin (4) numaralı alt bendi, kapsamında yatırır.

e) Sosyal Güvenlik Kurumu sigorta primlerini, 5510 sayılı Kanun kapsamında 30 gün üzerinden tam zamanlı olarak yatırmayanlar, borçlanma yapılandırması yapanlar hariç destekleme yılında yedi aydan (210 gün) fazla Sosyal Güvenlik Kurumu prim borcu bulunanlar, işletme sahibi işletmesinde kendi çoban şeklinde başvuru yapmış olduğu halde fiilen çobanlık yapmayanlar, işletmede istihdam edildiği halde fiilen çobanlık yapmayanlar, muhtarlar, destekleme yılında muhtarlığı sona ermiş olup destek için uygun prim ödemesi yeterli bulunmayanlar, devlet memurları, emekliler ve on sekiz yaşından küçükler, destekleme kapsamında çoban olarak değerlendirilmez.

(2) Başvuru şekli, yeri ve zamanı:

a) Küçükbaş hayvancılık desteğine damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliği üzerinden birinci dönemde başvuran yetiştiriciler, sürü yöneticisi (çoban) istihdamı desteğine de başvurmuş sayılır. Damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliğinin bulunmadığı illerde başvurular dilekçe ile il/ilçe müdürlüklerine yapılır.

b) Sürü yöneticisi istihdamı ilave desteğinden yararlanmak isteyen yetiştiriciler, aşağıdaki belgeleri destekleme yılını takip eden yılın 25 Ocak tarihine kadar il/ilçe müdürlüklerine teslim eder ve Bakanlık e-belge sistemine kaydedilir. İl/ilçe müdürlükleri, sürü yöneticisi istihdamı ilave desteğinden yararlanmak için evraklarını teslim eden yetiştiricilerin tespitlerini yapar ve uygun bulunanları 15 Şubat tarihine kadar HDS üzerinde onaylar. Küçükbaş hayvancılık desteği başvuru süresi içerisinde başvurmayanlar destekleme kapsamında değerlendirilmez.

c) Sürü yöneticisi istihdamı ilave desteği için aşağıdaki belgeler istenir:

1) Çoban ve işletme sahibinin nüfus cüzdanı fotokopisi.

2) Sürü yöneticisi sertifikası.

3) Desteklemeden yararlanacak çobanın durumuna göre işletmede çoban istihdam ediliyor ise iş sözleşmesinin örneği, çoban işletme sahibi/işletme sahibinin birinci dereceden yakını ise işletme sahibinin taahhütnamesi.

4) Çobana ait sigorta primlerinin yatırıldığına dair Sosyal Güvenlik Kurumu il/ilçe müdürlükleri tarafından onaylanmış veya e-Devletten alınan kare (QR) kodlu Sigortalılık Hizmet Döküm Belgesi.

5) Çobana ait sigorta primleri ödemesine dair Sosyal Güvenlik Kurumu il/ilçe müdürlüklerinden alınan prim ödemelerini ve borçluluk durumunu bildiren onaylı belge.

6) Çobana ait sigorta primlerinin borçlanma yapılandırması yapılmışsa Sosyal Güvenlik Kurumu il/ilçe müdürlüklerinden alınan borçlanma yapılandırma durumunu ve borçlanma yapılandırması taksitlerinin ödenme durumunu gösteren onaylı belge.

ç) Sigorta primleri 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi üzerinden yatırılanların sigortalılık hizmet döküm belgesinde 6121.12 Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan) kodunu haiz olmaları şartı aranır.

d) İl/ilçe müdürlüğüne düzenlenecek ek belgeler, <https://www.tarimorman.gov.tr/HAYGEM> adresinde başvuruların başlaması ile yayımlanır. Desteklemeye esas işlemler Bakanlık ilgili kayıt sistemleri üzerinden yürütülür.

e) Başvuru zamanında desteklemeye esas istenen belgelerin temininden ve bilgilerin doğruluğundan işletme sahibi/çoban sorumludur.

(3) Başvurular, icmallerin düzenlenmesi ve değerlendirilmesine dair usul ve esaslar şunlardır:

a) İl/ilçe müdürlüklerinde görevli en az iki personel tarafından, desteklemeden yararlanacak işletmedeki çobanın fiilen sürünün başında olup olmadığı ve sürüyü oluşturan hayvanların işletmede olup olmadığı yerinde tespiti, destekleme takvim yılı son günü itibarıyla TÜRKVET'ten verilerin alındığı tarihten başlamak üzere her yılın 10 Şubat tarihine kadar yapılır.

b) Göçer hayvancılık yapan yetiştiricilerin tespitleri, göçer olarak gittikleri il/ilçe müdürlükleri tarafından yapılır. Göçer hayvancılık yapan yetiştiriciler, gittikleri yerin il/ilçe müdürlüğüne tespit için başvurur, düzenlenen tespit tutanakları göçer yetiştiricinin destek başvurusunun bulunduğu il müdürlüğüne en geç her yılın 10 Şubat tarihine kadar gönderilir. Hayvan nakil işlemlerini ilgili mevzuat hükümlerine göre yapmamış olan göçer yetiştiricilerin tespit işlemi yapılmaz.

c) İl/ilçe müdürlükleri, işletmenin çobanına ait Sosyal Güvenlik Kurumu prim ödemesi durumunun, prim borçluluk durumunun ve primlerin uygun hizmet kodundan yatırılıp yatırılmadığının sorgulamasını, Ocak ayının son iş gününe kadar il/ilçe sosyal güvenlik müdürlüklerinden yapar.

ç) İl/ilçe müdürlükleri, desteklemeye uygunluğu belirlenen işletmenin, Sistemde kayıtlı başvurusunun onayını, her yılın Şubat ayının 15'ine kadar yapar.

d) İcmal hazırlama, askı, itiraz, kesin icmal ve benzeri destekleme süreçlerine ait takvim birinci dönem küçükbaş desteklemesi kapsamında beraber yürütülür.

e) HDS'ye ve Bakanlık e-belge kayıt sistemine kaydedilen yetiştiricilerden, sürü yöneticisi istihdamı desteği sistemine kayıtları sehven yapılamayanların kaydedilmesi ve onay işlemleri için sürü yöneticisi istihdamı desteği sistemini açıp kapatmaya HAYGEM yetkilidir.

f) Küçükbaş hayvancılık destekleri kapsamında sürü yöneticisi desteklemesinin; başvuru, icmal hazırlama, askı, itiraz, kesin icmal ve benzeri destekleme süreçlerine ait takvim, Karar kapsamında her yıl HAYGEM tarafından belirlenerek internet sayfasında yayımlanır.

Arıcılık desteği

MADDE 8- (1) Temel arılı kovan destekleme şartları şunlardır:

a) AKS'ye kayıtlı, üretici/yetiştirici örgütlerine üye ve üye olmayan üreticiler, Karar kapsamında temel arıcılık desteklemesinden yararlandırılır.

b) Temel arıcılık desteklemesinden yararlanan üreticilerden; destekleme takvim yılı başlangıcı itibarıyla AKS'ye kayıtlı kadın üreticilere, son takvim gününde 41 yaşından gün almamış üreticilere, kayıtlı oldukları ilçe dışında yılda en az bir kere gezginci arıcılık yapan üreticilere ve birinci derece tarımsal amaçlı örgütlere üye olan üreticilere Kararda belirtilen katsayılarla ilave destekleme verilir.

c) Üreticiler en fazla bin adet arılı kovan için desteklemeden yararlandırılır.

(2) Başvuru yeri, şekli ve zamanı:

a) Desteklemeden faydalanmak isteyen üreticiler, destekleme takvim yılı Mayıs ayından itibaren, birlik üyeleri tarımsal amaçlı örgüte, üye olmayan üreticiler ise kayıtlı oldukları veya arılarının bulunduğu il/ilçe müdürlüğüne başvuruda bulunurlar.

b) Birlikler, üyelerinin başvurularına ait listeleri HDS'ye kaydedilmesi için il/ilçe müdürlüklerine eksiksiz olarak teslim edilmesinden sorumludur.

c) İl/ilçe müdürlükleri; birlikler tarafından kendilerine teslim edilen listelerinin ve birlik üyesi olmayan üreticilerin başvuru dilekçelerininin HDS'ye zamanında ve doğru kayıt edilmesinden sorumludur.

ç) Başvurular hakkındaki takvim, HAYGEM tarafından belirlenerek internet sayfasında yayımlanır.

(3) Başvuruların değerlendirilmesi, itiraz ve icmallerin düzenlenmesine dair usul ve esaslar şunlardır:

a) Sabit ve gezginci üreticilerin, 23/5/2024 tarihli ve 32554 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Arıcılık Yönetmeliği hükümleri uyarınca Mayıs-Ekim ayları içerisinde koloni ve pasif kovan varlık tespitleri AKS’de yayımlanan Arıcılık ve Arılı Kovan Tespit Tutanağı ile yapılır ve veriler AKS’de desteklemeye esas olarak güncellenir.

b) Üreticinin kayıtlı olduğu il/ilçe müdürlüğü, başvuru ve arılı kovan tespit işlemleri yapılmış olan üreticilere destekleme onayı verir.

c) Arı nakil ve konaklama işlemlerini ilgili mevzuat hükümlerine göre yapmamış olan üreticilerin tespit ve desteklemeye esas güncelleme işlemi yapılmaz.

ç) İl/ilçe müdürlükleri tarafından AKS verileri üzerinden hazırlanan icmal-1 listesi, il/ilçe müdürlüğünde askıya çıkarılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

d) Askıya çıkarılan listelere itirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır. İtirazlar, askı süresi bitiminde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmallar kesinleşmiş kabul edilir.

e) Desteklemeye esas icmal-2 listesi oluşturularak onaylanır ve il müdürlüğüne gönderilir.

f) İl müdürlükleri tarafından ilçelerden gelen icmal-2’ler kontrol edilir. Ödemeye esas olmak üzere icmal-3 listesi onaylanarak HAYGEM’e gönderilir.

g) İcmal hazırlama, askı, itiraz, kesin icmal ve benzeri destekleme süreçlerine ait takvim HAYGEM tarafından belirlenerek internet sayfasında yayımlanır.

İpek böceği desteği

MADDE 9- (1) Temel ipek böceği destekleme şartları şunlardır:

a) İpek böceği tohumu üretim ve dağıtımı Kozabirlik tarafından yapılır.

b) İKS’ye kayıtlı ve ürettiği yaş kozayı ipek böceği kooperatiflerine satan üreticiler temel ipek böceği desteklemesinden faydalandırılır.

c) İpek böceği desteklemesinde İKS verileri esas alınır.

ç) Kozabirlik, yaş ipek böceği kozası üretimi yapılan bölgelerde kooperatif alım noktalarında, kooperatiflerin bulunmadığı yerlerde de açacağı geçici alım noktalarında, S.S. Kulp Koza Üreticileri Üretim ve Pazarlama Kooperatifi ise Kulp ilçesi alım noktası ve Diyarbakır ili dahilinde üretim yapılan bölgelerde oluşturulacak geçici alım noktalarında olmak üzere, içinde bulunulan yılın ürünü ve dağıtılan tohum kutu miktarı ile uyumlu olması kaydıyla kendisine getirilen yaş ipek böceği kozasının tamamını, ürün alım talimatı/ekspertiz usul ve esaslarına göre satın almakla yükümlü olduğundan, destekleme ödemelerine esas olacak tüm belgelerin düzenlenmesinden, istenmesi halinde ibraz edilmesinden ve teyidinden sorumludur ve beş yıl süreyle muhafaza etmekle yükümlüdür.

(2) Başvuru yeri, şekli ve zamanı:

a) Hastalıktan arı tohum üretimini Kozabirlik gerçekleştirir. İpek böceği yaş koza destekleme başvuru süreci, ipek böceği kooperatifleri tarafından destekleme yılı takvimi içerisinde tohum taleplerinin alınması ve ücretsiz tohum dağıtımı ile başlar.

b) Üretici, desteklemeye dair başvuru dilekçesini ürettiği yaş kozayı satacağı ipek böceği kooperatifine verir.

(3) Başvuruların değerlendirilmesi ve icmallerin düzenlenmesine dair usul ve esaslar şunlardır:

a) İpek böceği kooperatifi tarafından desteklemeye esas yaş kozanın İKS’ye veri kaydı yapılır.

b) İpek böceği kooperatifleri üretici başvuru listelerinin, HDS’ye kaydedilmesi için il /ilçe müdürlüklerine eksiksiz olarak teslim edilmesinden sorumludur.

c) İpek böceği kooperatifleri, İKS’den aldıkları “Desteklemeye Esas Yaş Koza Ürün Alım Bordrosu”nu onaylayarak, “Yaş Koza Desteklemesi Hak Ediş Belgesi”ni düzenlemek üzere ipek böceği kooperatifinin bulunduğu il/ilçe müdürlüğüne gönderir.

ç) Veri girişi ve bilgilerin doğruluğundan Kozabirlik ve ipek böceği kooperatifleri sorumludur.

d) İl/ilçe müdürlükleri; ipek böceği kooperatifleri tarafından kendilerine teslim edilen başvuru listelerinin HDS’ye zamanında ve doğru kayıt edilmesinden sorumludur.

e) İpek böceği kooperatifleri tarafından ipek böceği yaş koza desteği başvurularına ait listeler, ipek böceği kooperatiflerinin bulunduğu il/ilçe müdürlüğü tarafından kontrol edilerek, desteklemeye esas “Yaş Koza Desteklemesi Hak Ediş Belgesi” düzenlenir. Bu listeleri ilçe müdürlükleri il müdürlüğüne, il müdürlükleri de onaylayarak HAYGEM’e gönderir.

Besilik erkek sığır (karkas) desteklemesi

MADDE 10- (1) Besilik erkek sığır desteklemesi, Bakanlık tarafından gerekli görülen hallerde, üretim maliyeti dikkate alınarak belirlenecek aylık kesim dönemleri itibarıyla uygulanır.

(2) Temel besilik erkek sığır desteklemesi şartları şunlardır:

a) Besilik erkek sığırlar, 12 aylık yaştan büyük, yurt içinde doğmuş, küpelenmiş, TÜRKVET’e kaydedilmiş ve destekleme yılı içerisinde mevzuata uygun kesimhanede kesilmiş olmak zorundadır. Bir yetiştirici her bir destekleme yılı içerisinde en fazla 200 baş sığırı için destekten yararlandırılır.

b) 1-20 baş arası büyükbaş hayvanı bulunan işletmelerin, Kararda belirtilen aile işletmesi ilave desteklemesinden, her bir destekleme yılı için en fazla 10 baş hayvanı yararlandırılır. Bu hayvanlar, besi süresini doğduğu işletmede tamamlamış olmak zorundadır.

c) Temel destek için kesimi yapılan sığırların asgari karkas ağırlığı 200 kg/baş olmak zorundadır. Kararda belirtilen ilave desteklemeden yararlanmak için, sütü ırk ve melezleri en az 270 kg/baş, kombine ırk ve melezleri en az 300 kg/baş, etçi ırk ve melezleri en az 320 kg/baş olmak zorundadır.

ç) Kesimi yapılan sığırlar, kesim tarihi itibarıyla geriye dönük 90 günlük besi süresini TÜRKVET kayıtlarına göre, müracaatçının işletmesinde tamamlamış olmak zorundadır. Bu süre;

1) TÜRKVET'e ilk tanımlandığı işletmeden kesime sevk edilen sığırlarda, kesim tarihi ile TÜRKVET'e kayıt tarihi arasındadır.

2) 5996 sayılı Kanununun 36 ncı maddesi hükümlerine göre idari para cezası sonucunda işletmeye kayıt edilen ve bu işletmeden kesime gönderilen sığırlarda, kesim tarihi ile TÜRKVET'e kayıt tarihi arasındadır.

3) Satış yoluyla ikinci, üçüncü işletmelere nakledildikten sonra kesime sevk edilen sığırlarda, kesim tarihi ile TÜRKVET'teki son işletmeye geliş tarihi arasındadır.

4) Destekleme şartlarını taşıyan kurbanlık hayvanların, geçici kurban satış yerinde geçen süreleri de besi süresine dahil edilir. Kurbanlık hayvanların destekten yararlanması için mevzuata uygun kesimhanede kesilmiş olması gerekir.

5) Başvuru sahibinin farklı işletmelerinde geçen süreler de besi süresine dâhil edilir.

d) Kesim bilgileri, Bakanlık veri tabanlarına kaydedilmiş olmak zorundadır.

e) Bakanlıkça mecburi kesime tabi tutulan erkek sığırlar ile kesim sonrası muayenede karkasın imhasına veya şarta tabi tüketimine izin verilen erkek sığırlar için destekleme ödemesi yapılmaz.

(3) Başvuru yeri, şekli ve zamanı:

a) Destekleme yapılacak aylık kesim dönemleri ve başvuru tarihleri, HAYGEM tarafından talimat ile bildirilir. Üreticiler, il/ilçe tarım orman müdürlüklerine veya kırmızı et üretici birliğinin olduğu yerlerde birliğe, TCKN/VKN, işletme numarası ve adres bilgilerinin yer aldığı dilekçe ile başvurur. Birlikler destekleme için başvuru yapan üreticilerden veri girişi ya da başka bir ad altında ücret talep edemez. Yılı içinde destekleme şartlarını taşıyan 6 baş ve üzeri sayıda hayvan kestiren üreticiler, desteklemeden faydalanmak için varsa üretim yaptıkları yerdeki kırmızı et üretici birliğine üye olmak zorundadır. Başvuru dilekçesi ekinde sunulacak belgeler şunlardır:

1) Kesim ücreti faturası/alındı makbuzu/kesilecek hayvan veya karkasının alım satımına ilişkin satış belgesinin aslı, e-fatura veya aslı/dip koçanı il/ilçe müdürlüğü tarafından görülerek onaylanmış suretleri.

2) TÜRKVET'ten alınmış kesim (düşüm) raporu.

b) Birlikler, başvuruların KES'e zamanında kaydedilmesinden ve kayıt sonrası başvurulara ait listelerin HDS'ye kaydedilmesi için il/ilçe müdürlüklerine eksiksiz olarak teslim edilmesinden sorumludur.

c) İl/ilçe müdürlükleri; birlikler tarafından kendilerine teslim edilen listelerin HDS'ye, kendilerine yapılan başvuruların ise HDS ile KES'e zamanında ve doğru kayıt edilmesinden sorumludur.

(4) Başvuruların değerlendirilmesi, itiraz ve icmallerin düzenlenmesine dair usul ve esaslar şunlardır:

a) Kırmızı et üretici birlikleri tarafından Bakanlık ilgili kayıt sistemlerinden alınan icmale esas tablo ve üreticilere ait başvuru belgeleri ilgili il/ilçe müdürlüğüne teslim edilir. Listelerdeki bilgilerin doğruluğundan birlikler sorumludur.

b) İl/ilçe müdürlükleri Bakanlık kayıt sisteminden alınan veriler ve belgeler üzerinden gerekli kontrolleri yaparak desteklemeye esas icmal-1 listelerini düzenler.

c) İcmal-1 listeleri, il/ilçe müdürlüklerinde üreticilere ve birliklerine duyurulmak üzere tutanakla askıya çıkarılır.

ç) Askı süresinde icmal-1 listelerine yapılan itirazlar, il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek sonuçlandırılır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise listelerdeki bilgiler doğru kabul edilir. Daha sonra yapılacak itirazlar değerlendirmeye alınmaz ve herhangi bir hak doğurmaz.

d) İtiraz süresi bitiminde ilçe müdürlükleri tarafından düzenlenen icmal-2 listeleri onaylanarak e-belge üzerinden il müdürlüğüne gönderilir.

e) İlçelerden gelen icmal-2'ler, il müdürlükleri tarafından kontrol edilerek ödemeye esas icmal-3 hazırlanıp onaylanarak e-belge üzerinden HAYGEM'e gönderilir.

f) HAYGEM, gelen icmal listeleri ile Bakanlık kayıt sistemlerinden alınan icmal listelerinin uyumunu kontrol eder.

(5) Besilik erkek sığır desteklemesi ile ilgili çeşitli hükümler şunlardır:

a) Bakanlık kayıt sistemlerine veri girişi/kontrol yapacak il sorumlularının şifre tahsisleri HAYGEM, ilçe sorumlularının şifre tahsisleri il müdürlüğü, veri giriş yetkisi verilen birlik sorumlularının şifre tahsisleri Türkiye Kırmızı Et Üreticileri Merkez Birliği tarafından yapılır. Merkez Birliği, HAYGEM'den uygun görüş almak şartıyla üye birliklerine Bakanlık ilgili kayıt sistemlerine veri giriş yetkisi verebilir. HAYGEM gerek gördüğünde birliklerin veri giriş yetkisini iptal edebilir.

b) Veri giriş yetkisi olmayan veya iptal edilen birliklere, üyelerinin alacağı destekleme tutarından, üretici örgütlerini güçlendirme adı altında kesinti yapılmaz.

c) Elektronik ortamda alınan e-Fatura, <http://www.efatura.gov.tr> internet adresinde bulunan e-Fatura görüntüleyici ile açılarak, mali mühür bulunup bulunmadığı ve alınan çıktısı ile uyumlu olup olmadığı kontrol edilir.

Yapılan kontrolde uygun bulunmayanlar icmal listesinden çıkartılır. E-Fatura çıktısı, kontrolü yapan il/ilçe müdürlüğü Bakanlık kayıt sistemi sorumlu personeli tarafından imzalanır.

ç) İl/ilçe müdürlüklerince incelenen destekleme başvurularına ilişkin evraklar, muhafaza edilmek üzere ilgili tarımsal amaçlı örgüte iade edilir.

d) Destekleme başvurularının alınması, icmallerin hazırlanması, askıya çıkartılması, gönderilmesi ve ödeme ile ilgili çalışma takvimi HAYGEM tarafından belirlenir.

Tiftik üretiminin desteklenmesi

MADDE 11- (1) Tiftik üretiminin desteklenmesi şartları şunlardır:

a) Desteklemeden yararlanacak yetiştiricilerin işletmesi ve tiftiğin elde edildiği hayvanlar TÜRKVET'e kayıtlı olmak zorundadır.

b) Tiftik, Tiftik ve Yapağı Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (Tiftikbirlik) veya damızlık koyun keçi birliklerine ve 24/12/2011 tarihli ve 28152 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İnsan Tüketimi Amacıyla Kullanılmayan Hayvansal Yan Ürünler Yönetmeliği kapsamında onay almış, Bakanlığa kayıtlı yün işleme tesislerine satılmış olmak zorundadır.

c) Hayvan başına üretilen tiftiğin en fazla 2,5 kg'ı desteklemeden yararlandırılır.

ç) Tiftik desteklemesine esas miktarın, satış belgesi ile belgelenmesi gerekir. Müstahsil makbuzu/fatura üreticinin adı soyadı/unvanı, adresi, TCKN/VKN, tiftik miktarı, cinsi (oğlak, anamal, tali) fiyatı ve satış tarihi belirtilmiş olmak zorundadır.

d) Alım satım sözleşmesi kapsamında Kararda yer alan ilave destek ödemesinin yapılması için, üreticiler alım satıma ilişkin sözleşmeyi işletmenin TÜRKVET'e kayıtlı olduğu il/ilçede Bakanlık ilgili kayıt sistemlerine kaydettirir. Sözleşmede yer alması gereken zorunlu alanlar, HAYGEM internet sitesinde yayımlanır. Alım satıma ilişkin sözleşmenin satış belgesindeki tarihten önce Bakanlık ilgili kayıt sistemlerine kaydedilmesi gerekir.

(2) Başvuru yeri, şekli ve zamanı:

a) Yetiştirici başvurusunu, üretmiş olduğu tiftiğini Bakanlığa kayıtlı yün işleme tesisine satmış ise işletmesinin kayıtlı olduğu il/ilçe müdürlüğüne ve/veya tiftik satışını yaptığı Tiftikbirlik, bağlı kooperatifler veya damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliklerine, dilekçe ile birlikte destekleme yılının Ekim ayı içerisinde yapar.

b) Tiftik alımı yapan Tiftikbirlik, bağlı kooperatifler veya damızlık koyun keçi yetiştiricileri birlikleri, başvuruda bulunan ve tiftiğini satın aldığı üreticilere ilişkin ilçe bazlı icmale esas tabloyu düzenler; başvuru evrakları ve satış belgeleri ile birlikte düzenledikleri tabloyu ilgili il/ilçe müdürlüklerine iletir.

(3) Başvuruların değerlendirilmesi ve icmallerin düzenlenmesine dair usul ve esaslar şunlardır:

a) Tiftikbirlik, bağlı kooperatifler veya damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliklerinden gelen desteklemeye esas başvurular ile tiftiğini Bakanlığa kayıtlı yün işleme tesisine satan ve il/ilçe müdürlüğüne başvuran üreticilerin başvuruları, il/ilçe müdürlükleri tarafından satış yapılan tiftik miktarı ile 2024 yılı için 30 Mayıs tarihinde alınan TÜRKVET yedeği, diğer destekleme yılları için ise destekleme yılının Mayıs ayının son haftasında alınan TÜRKVET yedeğindeki işletmede bulunan hayvan sayıları yönünden kontrol edilir. Uygun bulunanların bilgileri Genel Müdürlükçe belirlenen süre içerisinde Bakanlık ilgili kayıt sistemlerine ve TKS'ye kaydedilerek icmal-1 düzenlenir.

b) Bakanlık ilgili kayıt sistemlerinden alınan icmal-1 listeleri, il/ilçe müdürlüklerinde çalışma takviminde belirlenen süreyle askıya çıkarılır. Askıya çıkarma tarihi ve saati ile askıdan indirme tarihi ve saati il/ilçe müdürlüğü tarafından tutanağa bağlanır.

c) Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise listelerdeki bilgiler doğru kabul edilir. Daha sonra yapılacak itirazlar değerlendirmeye alınmaz ve herhangi bir hak doğurmaz.

ç) Askı süresinde icmal-1 listelerine yapılan itirazlar, il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilir.

d) İtirazların değerlendirilmesinden sonra kesinleşmiş icmal-1 listeleri ilçe müdürlüklerince onaylanarak il müdürlüğüne gönderilir.

e) İl müdürlükleri, Bakanlık ilgili kayıt sistemi veri tabanından ödemeye esas olan icmal-2 listesini alır, kontrol ederek uygun bulunması halinde onaylayarak HAYGEM'e gönderir.

f) Desteklemeye ilişkin başvuru dilekçesi, icmal hazırlama, askı, itiraz, kesin icmal ve benzeri destekleme süreçlerine ait takvim HAYGEM tarafından belirlenerek internet sayfasında yayımlanır.

Hayvan genetik kaynaklarının yerinde korunması ve geliştirilmesi desteği

MADDE 12- (1) Hayvan genetik kaynaklarının yerinde korunmasına ilişkin desteklemelere dair şartlar şunlardır:

a) Hayvansal üretimle iştigal eden, işletmesi ve hayvanları Bakanlık kayıt sistemine kayıtlı yetiştiricilere sözleşmede taahhüt ettikleri destekleme şartlarını yerine getirmeleri halinde ödeme yapılır. Yerinde koruma desteklemesinden yararlanacak yetiştirici, koruma yerinde ikamet eder ve destek aldığı türün farklı ırklarına ait erkek materyal bulunduramaz ve ipek böceği hariç herhangi bir melezleme yapamaz. Hayvancılıkla uğraşan yetiştiriciler arasından, çocuklarından en az birisi yanında olan, yetiştiricilik dışında bir işle uğraşmayan, tarımsal eğitim görmüş, büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliğini bir arada yapmayanlar tercih edilir.

b) Desteklemeden ilk defa yararlanmak isteyen yetiştiriciler ile destekleme yılı içerisinde koruma proje sözleşmesi sona erip projeye devam etmek isteyen yetiştiriciler bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren 45 gün içinde

il/ilçe müdürlüklerine Ek-1'de yer alan dilekçe ve yerleşim yeri ve diğer adres belgesi ile koruma desteklemesinden yararlanmak üzere başvuruda bulunabilirler. İl müdürlüğü başvuru yapan yetiştiricilere ilişkin talepleri türlere ve ırklara göre birleştirilerek TAGEM'e gönderir. Destekleme kapsamına alınacak yetiştiricilerin seçimini seçim komisyonu yapar. İl/ilçe müdürlükleri, başvuru yapanlar arasından seçim komisyonu tarafından seçilen hayvanların tür, ırk, cinsiyet, işletme ve sahiplik bilgisi açısından Bakanlık kayıtları ile uyumluluğunu kontrol eder. Gerekliyse bilgiler yetkililerce güncellenir. Projeye seçilen yetiştiriciler, proje gerekliliklerini yerine getireceğine dair içeriği ve süresi TAGEM'ce belirlenen sözleşmeyi imzalar.

c) Koruma kapsamında aşağıdaki tabloda belirtilen illerde, karşılımlarında gösterilen ırk ve sayıda hayvan/arılı kovan/kg yaş koza için destekleme ödemesi yapılır.

İrk	İl	Toplam Desteklenecek Hayvan Sayısı (Baş/Arılı Kovan/Yaş Koza)
Boz İrk Sığırı	Edirne, Bursa, Balıkesir, Çanakkale, Kocaeli	2.500
Doğu Anadolu Kırmızı Sığırı	Erzurum, Kars, Artvin, Ağrı, Bingöl, Van, Muş	2.000
Kilis Sığırı (Güney Anadolu Kırmızı)	Hatay, Şanlıurfa, Mersin, Gaziantep, Batman, Diyarbakır	3.000
Yerli Güney Sarısı Sığırı	Adana, Hatay, Diyarbakır, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Mersin, Osmaniye	3.000
Yerli Kara Sığırı	Ankara, Antalya, Çankırı, Konya, Karaman, Manisa, İzmir	4.000
Arılı Koyunu	Trabzon	2.000
Çepni Koyunu	Trabzon, Giresun	2.000
Dağlıç Koyunu	Afyonkarahisar, Konya	1.500
Gökçeada Koyunu	Çanakkale	1.500
Hemşin Koyunu	Artvin, Erzurum	1.000
Kıvrıkcık Koyunu	Kırklareli	1.000
Norduz Koyunu	Van	2.000
Of Koyunu	Trabzon, Rize	2.500
Sakız Koyunu	İzmir	1.000
Suruç Koyunu	Şanlıurfa	1.000
Ankara (Tiftik) Keçisi	Siirt, Kırkkale, Bolu, Mardin, Şırnak	4.000
Halep (Şam) Keçisi	Gaziantep, Hatay, Adana	1.500
Honanlı Keçisi	Antalya, Isparta, Konya	1.500
İspir Keçisi	Rize, Erzurum, Trabzon	3.000
Kaçkar Keçisi	Artvin, Rize	1.000
Kilis Keçisi	Kilis, Hatay	1.000
Mahalli Keçisi	Diyarbakır	1.000
Kafkas Arısı	Ardahan, Artvin	12.000
Trakya Arısı	Kırklareli	10.000
Yığılca Arısı	Düzce	10.000
İpek böceği (Bursa Beyazı)	Bursa, Bolu, Eskişehir	150 (kg)
İpek böceği (Bursa Beyazı Alaca)	Bursa, Bolu, Eskişehir	150 (kg)
Büyükbaş Hassas Koruma		
Zavot Sığırı	Ardahan, Kars	1.000
Küçükbaş Hassas Koruma		
Çine Çaparı Koyunu	Aydın	500
Kaçeli Koyunu	İzmir	500
Karagül Koyunu	Tokat	500
Tuj Koyunu	Ardahan, Kars	500
Abaza Keçisi	Artvin	500
Norduz Keçisi	Van	500
Osmanlı (Gürcü) Keçisi	Ardahan	500

c) Yerinde koruma esasları şunlardır:

1) Doğal yetiştirme ortamında koruma; (c) bendinde belirlenen illerde seçim komisyonunca uygun görülen ve son bir yılda ihbarı mecburi hayvan hastalıkları çıkmamış işletmeler tercih edilir. Ana yollardan ve yerleşim yerlerinden (il/ilçe merkezlerinden) uzak olan, koruma altına alınan ırk dışında ırklar ve melezleri bulunmayan işletmelerin aynı yerleşim yerinde olması tercih sebebidir.

2) Hassas koruma desteği kapsamında proje gerekliliklerini yerine getirmek şartıyla, Evcil Hayvan Genetik Kaynakları Danışma Kurulu Kararları doğrultusunda ve Bakanlık kayıt sistemi (TÜRKVET) ile saha taraması verilerinin değerlendirilmesi sonucunda; ırk popülasyonu 500 baş ve altına düşen Çine Çaparı koyunu, Kaçeli koyunu, Karagül koyunu, Tuj koyunu, Abaza keçisi, Norduz keçisi, Osmanlı (Gürcü) keçisi ile ırk popülasyonu 1.000 baş ve altına düşen Zavot sığırı ırkı desteklenir.

3) Koruma desteklemesinden yararlanan yetiştirici, proje lideri ile iş birliği halinde Bakanlık tarafından istenen kayıtları tutar, ölüm ve zorunlu kesime ait belgeleri muhafaza eder. Doğan yavruardan proje liderinin onayladığı ırk özelliklerine sahip ve sağlıklı olanlar sürü yenilemesinde kullanılır. Korumaya alınan sürüde damızlıkta kullanılacak asgari erkek/dişi hayvan sayısı sözleşmede belirtilir. Bu sürü birden fazla yetiştiricinin iştiraki ile de oluşturulabilir. En

az yetiştirici ile bu hayvan sayısının temin edilebileceği işletmelere öncelik verilir. Kafkas, Trakya ve Yığılca arı ırkı için sadece önceden belirlenmiş izole bölgelerde yetiştiricilik yapanlardan en az 20 ve üzeri koloniyi sahip yetiştiriciler projeye müracaat edebilir. Bal arılarında %10'a kadar kışlatma zararı normal kabul edilip proje liderince tutanak altına alınarak yerinde tespit edilen arılı kovan sayısı kadar destekleme ödemesi yapılır, ancak takip eden yılda kovan sayısı sözleşmede belirtilen sayıya tamamlanır.

4) Koruma sürülerinde devir; sözleşme süresince yetiştirici proje liderinin uygun görmesi ve TAGEM'in onayı ile mevcut koruma sürüsünün tamamını, projede yer alan veya projeye devam etmeyi taahhüt eden başka bir yetiştiriciye devredebilir. Hayvanlarının tamamını ya da bir kısmını devretmek isteyen yetiştirici, dilekçe ile bulunduğu il/ilçe müdürlüğüne müracaat eder. İlgili il müdürlüğü, uygun görüş için dilekçeyi resmî yazı ile TAGEM'e bildirir. TAGEM, devrin uygunluğuna ilişkin görüşüne başvurmak üzere ilgili proje liderine resmî yazı ile görüş sorar. Proje liderince uygun görülmesi halinde, devreden yetiştiricinin sözleşmesi fesih edilerek, devralan yetiştirici ile devir aldığı yetiştiricinin sözleşmesindeki proje süresinden kalan süre kadar sözleşme imzalanır ve TAGEM'e bildirilir. Devralan yetiştiriciden, sözleşmede belirtilen proje sorumluluklarını yerine getirmemesi halinde, devreden yetiştiricinin/yetiştiricilerin sözleşme başlangıcından o güne kadar proje gereği ödenmiş tüm destekleme ödemeleri yasal faizi ile birlikte geri alınır.

5) Koruma sürüsünde, proje liderinin önerisi doğrultusunda akrabalı yetiştirmeye yol açmayacak yetiştirme modeli uygulanır ve her hayvan/kovan numaralandırılarak kayıt altına alınır.

6) Yetiştirici, dişi ve erkek hayvan ile kovan sayısını sözleşmede belirtilenin altına düşüremez, sözleşmede belirtilen mücbir sebeplerden dolayı eksilen miktar proje liderinin önerisi doğrultusunda tamamlanır. Koruma altına alınan hayvanların bakım, besleme ve sağlık giderleri yetiştiriciye aittir. İl/ilçe müdürlüklerince proje kapsamındaki hayvanlara kimliklendirme ve koruyucu sağlık hizmetlerinde öncelik verilir.

d) Sözleşme, hak ediş ve ödemelere ilişkin olarak bu bentte yer alan hükümler uygulanır. Enstitü Müdürlüğü ile yetiştirici arasında TAGEM tarafından hazırlanan sözleşme imzalanır. İpek böceği koruma projesi uygulanan illerde yetiştirici sözleşmesi yetiştiricinin ikamet ettiği il müdürlüğü ile yetiştirici arasında imzalanır. Sözleşme şartlarını yerine getirmeyen yetiştiriciye ödeme yapılmaz. Desteklenecek hayvan/arılı kovan/yaş koza miktarı, yetiştirici ile yapılan sözleşmede belirtilen hayvan sayısını/arılı kovan/yaş koza miktarını geçemez. Sözleşme süresi sona ermeden; sözleşmede belirtilen mücbir sebepler hariç, her ne sebeple olursa olsun projeden ayrılan yetiştiriciden, sözleşme süresince ödenen destek, yasal faizi ile geri alınır. Mücbir sebepten dolayı azalma durumunda ceza uygulanmaz. Bu durumda mevcut hayvan/arılı kovan sayısı kadar icmal hazırlanır. Takip eden dönemlerde sözleşmede belirtilen hayvan/arılı kovan sayısına tamamlanır. Koruma altına alınmış yerli sığır ve küçükbaş işletmelerine, halk elinde yerli sığır ve küçükbaş hayvan ıslahı projesine geçmek istemeleri halinde öncelik tanınır, bunlar hakkında koruma sözleşmesi sona erer ve herhangi bir cezai işlem uygulanmaz. Proje lideri, Ek-2'de yer alan desteklemeye esas müracaat formunu düzenleyerek Enstitü Müdürlüğü aracılığıyla il müdürlüğüne gönderir. İl müdürlüğü tarafından işletmeler ve hayvanlara ait bilgiler yerinde ve Bakanlık kayıt sisteminde ulusal küpe/kovan numarası bazında kontrol edilerek hazırlanan Ek-3'te yer alan il icmali komisyon tarafından imzalanarak yazılı ve elektronik (belgenet) ortamda TAGEM'e, bilgi amaçlı da ilgili enstitüye gönderilir.

e) İpek böceği koruma desteği kapsamında Bakanlık kayıt sistemlerine kayıtlı üretim yapan ve ipek böceği larvalarının üreticiye tesliminden önce (Nisan ayı içerisinde) müracaat eden ve müracaatları kabul edilen, TAGEM tarafından hazırlanan sözleşme şartlarını yerine getiren yetiştiricilere yaş koza kilogram başına ödeme yapılır. Yetiştiriciler bahsi geçen dönemde ilgili il/ilçe müdürlüğüne başvuru yapar, il/ilçe müdürlüğü gelen başvuruları değerlendirilmesi için TAGEM'e gönderir ve akabinde TAGEM'ce uygun görülen başvurular tespit yapılabilmesi için proje liderine gönderilir, uygun görülen yetiştiricilerle TAGEM tarafından hazırlanan sözleşme imzalanır. İpek böceğinden fizyolojik olarak yaş koza elde edildiği aylarda, proje lideri ve projenin yürütüldüğü ilin il tarım ve orman müdürlüğüne görevlendirilen bir temsilci ile proje kapsamındaki yetiştiricilerin elde ettikleri yaş kozalar tartılarak tutanak altına alınır ve bu Tebliğin yayımı tarihini takiben proje liderince, Ek-2'de yer alan desteklemeye esas müracaat formuna işlenerek ilgili il müdürlüğüne gönderilir. İl müdürlüğü tarafından Bakanlık kayıt sistemi ve tutanak bazında kontrol edilerek hazırlanan Ek-3'te yer alan il icmali, yazılı olarak ve elektronik ortamda TAGEM'e gönderilir.

(2) Hayvan genetik kaynaklarının yerinde geliştirilmesine (Halk Elinde Küçükbaş, Yerli Sığır ve Anadolu Mandası Islahı Projesi) ilişkin desteklemelere dair usul ve esaslar şunlardır:

a) Yeni başlatılacak alt projeler ile önceki yıllarda başlatılan ve devam edecek alt projeler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

İrk ve Proje Sayısı	İl ve Proje Sayısı	Hayvan sayısı (baş)
Akkaraman Koyunu (38)	Adana (1), Aksaray (2), Ankara (1), Bingöl (2), Çankırı (2), Çorum (3), Kahramanmaraş (2), Kayseri (3), Karaman (2), Kırşehir (2), Konya (4), Malatya (3), Niğde (6), Osmaniye (1), Tokat (2), Yozgat (2)	239.400
Şavak Akkaraman Koyunu (16)	Elazığ (6), Erzincan (6), Tunceli (4)	100.800
Ankara (Tiftik) Keçisi (6)	Ankara (5), Siirt (1)	37.800
Bafra Koyunu (1)	Amasya (1)	6.300
Dağlıç Koyunu (1)	Afyonkarahisar (1)	6.300
Eşme Koyunu (1)	Uşak (1)	6.300
Güney Karaman Koyunu (4) (Karakoyun)	Mersin (4)	25.200
Hamdani Koyunu (4)	Siirt (2), Şırnak (1), Muş (1)	25.200
Hemşin Koyunu (6)	Ardahan (1), Artvin (5)	37.800
Honamlı Keçisi (3)	Antalya (1), Burdur (2)	18.900
İvesi Koyunu (16)	Adana (1), Antalya (1), Gaziantep (2), Kahramanmaraş (1), Kilis (2), Mersin (4), Osmaniye (2), Şanlıurfa (3)	100.800
Kangal Akkaraman Koyunu (9)	Sivas (9)	56.700
Karacabey Merinosu Koyunu (7)	Balıkesir (4), Çanakkale (1), Edirne (1), Manisa (1)	44.100
Karşıyaka Koyunu (11)	Amasya (2), Giresun (1), Ordu (3), Sinop (1), Tokat (2), Trabzon (2)	69.300
Karakaş Koyunu (4)	Diyarbakır (4)	25.200
Karya Koyunu (3)	Aydın (1), Denizli (2)	18.900
Kıl Keçisi (27)	Adana (3), Amasya (1), Antalya (1), Aydın (1), Bingöl (1), Burdur (1), Çanakkale (1), Çorum (1), Denizli (1), Edirne (1), Isparta (2), İzmir (1), Kahramanmaraş (2), Karaman (1), Mersin (3), Muğla (1), Niğde (1), Osmaniye (2), Tokat (1), Şırnak (1)	170.100
Kıvrıkcık Koyunu (7)	Aydın (1), Balıkesir (1), İzmir (1), Kırklareli (2), Manisa (2)	44.100
Kıvrıkcık (Yalova kıvrıkcığı) Koyunu (1)	Yalova (1)	6.300
Kilis Keçisi (4)	Gaziantep (2), Kilis (2)	25.200
Koçeri Koyunu (5)	Batman (5)	31.500
Maltız Keçisi (1)	Kırklareli (1)	6.300
Mahalli Keçisi (1)	Diyarbakır (1)	6.300
Morkaraman Koyunu (18)	Ağrı (4), Bingöl (7), Erzurum (4), Elazığ (2), Muş (1)	113.400
Arılı Koyunu (1)	Trabzon (1)	6.300
Orta Anadolu Merinosu Koyunu (7)	Ankara (2), Eskişehir (2), Karaman (2), Konya (1)	44.100
Pant Koyunu (2)	Isparta (2)	12.600
Prlak Koyunu (4)	Afyonkarahisar (2), Antalya (1), Kütahya (1)	25.200
Ramlıç Koyunu (4)	Afyonkarahisar (2), Eskişehir (2)	25.200
Sakız Koyunu (2)	Çanakkale (1), İzmir (1)	12.600
Tahirova Koyunu (1)	Çanakkale (1)	6.300
Türk Saanen Keçisi (2)	Çanakkale (2)	12.600
Zom Koyunu (6)	Diyarbakır (4), Şanlıurfa (2)	37.800
Anadolu Mandası (18)	Afyonkarahisar, Amasya, Balıkesir, Bartın, Bitlis, Çorum, Diyarbakır, Düzce, Giresun, İstanbul, Kayseri, Kocaeli, Kütahya, Muş, Samsun, Sivas, Tokat, Yozgat,	34.000
Güney Anadolu Kırmızısı (GAK)(2)	Batman, Diyarbakır	4.000
Yerli Kara (1)	Ankara	2.000

b) Yeni başlatılacak alt projeler için; başvuru yeri, şekli, zamanı, değerlendirilmesi ve sözleşmeye ilişkin hususlar şunlardır:

1) Projeye girmek isteyen yetiştiriciler il/ilçe müdürlüklerine başvurur. İl/ilçe müdürlükleri, müracaat edenler arasından proje lideri tarafından seçilen hayvanların ırk, cinsiyet, tür, işletme ve sahiplik bilgisi açısından Bakanlık kayıtları ile uyumluluğunu kontrol eder. Gerekiyorsa bilgileri günceller. Bu hayvanlara ait seçim tutanağı, proje lideri ve il müdürlüğünce imzalanarak onaylanmak üzere TAGEM'e gönderilir. Tutanağın TAGEM tarafından onaylanmasından sonra proje uygulama esasları yönergesi ekinde yer alan sözleşme imzalanır.

2) Projeye ilk kez dâhil olacak her bir yetiştiricinin sürüsünde en az bulunması gereken bir yaş ve üzeri anaç koyun/keçi sayısı; Maltız, Türk Saanen keçileri ile Tahirova, Sakız ve Eşme koyunu için 40 baş, diğer ırklar için ise 100 baştır. Projenin ilk kez başlatılacağı illerdeki manda ve yerli sığır işletmesinde bulunması gereken anaç hayvan sayısı en az 3 baştır. Manda ve yerli sığırlar en az 18 aylık olmak zorundadır.

3) Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesinde her alt proje; en fazla 6000 baş anaç, 300 baş erkek hayvandan oluşur ve elde aşım yöntemiyle kontrollü çiftleştirilen yeterli miktarda elit anaç koyun/keçi bulundurulabilir. Yeni başlayacak ve proje için yeterli hayvan materyali temininin güç olduğu ırklara ait alt projelerde 5000 baş anaç, 250 baş erkek hayvan materyalini tamamlamak şartıyla proje başlatılabilir ve proje sürecinde hayvan sayısı 6000 baş anaç, 300 baş erkek hayvana tamamlanır. Projedeki hayvan sayısının mümkün olduğunca az sayıda işletmeden tamamlanması ve seçilen işletmelerde uygun olan hayvanların tamamının projeye dâhil edilmesi esastır.

4) Manda ve yerli sığırlarda her alt proje, boğa dâhil en az 800 baş hayvandan oluşur. Devam eden projelerde bu sayı aranmaz. Ancak projedeki eksilen hayvanlar, öncelikle proje kapsamında doğan yavrular ile tamamlanır.

5) İl/ilçe müdürlüklerince proje kapsamındaki hayvanlara koruyucu sağlık hizmetleri ve ulusal küpeleme işlemlerinde öncelik verilir.

c) Destekleme ödemelerine ilişkin usul ve esaslar şunlardır:

1) Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesine dâhil olan ve proje yükümlülüklerini yerine getiren yetiştiricilerin hayvanları için destekleme ödemesi yapılır. Bu hayvanlardan proje gereği alınan verilerin, TAGEM tarafından belirlenen format ve süre içerisinde gönderilmesi zorunludur. Küçükbaş hayvanlardan proje gereği alınan verilerin "Ulusal Küçükbaş Hayvan Islahı Bilgi Sistemi (UKIBS)"ne kaydedilmesi zorunludur.

2) Proje Yürütme Kurulunda değerlendirilen alt projelere ait destek müracaatları kurulca belirlenen tarihe kadar proje lideri, desteklemeye esas müracaat formunu (Ek-4, Ek-6, Ek-8, Ek-12) düzenleyerek il müdürlüğüne teslim eder.

3) İl/ilçe müdürlükleri, proje liderinin müracaatı tarihinden itibaren en geç 45 takvim günü içerisinde işletmeler ve hayvanlara ait bilgileri yerinde ve Bakanlık kayıt sisteminde ulusal küpe bazında kontrol eder. Proje liderince damızlıklar seçildikten sonra il içi ve il dışı hayvan hareketlerine uygun, belgeli olarak işletmeden çıkan hayvanlar için bu belgelerin ibrazı halinde yerinde kontrol sayılır ve bu hayvanlar da desteklemeye dâhil edilir. Hazırlanan proje destekleme il icmalı (Ek-5, Ek-7, Ek-9, Ek-13), elektronik ortamda, yazılı olarak TAGEM'e gönderilir.

ç) Islah programındaki; koyun/keçi ve yavruları için halk elinde ıslah desteğine ilişkin usul ve esaslar şunlardır:

1) Yavrularda; destekleme yılı içerisinde doğan, doğum ağırlığı dışında en az bir tartım verisi alınan kuzu/oğlak başına yılı içinde ödenir. Doğum kayıtları taban sürülerde; ana-yavru (doğan yavrunun doğum tarihi, cinsiyeti, ana-yavru kulak numaraları), elit sürülerde; ana-baba-yavru (doğan yavrunun doğum tarihi, cinsiyeti, ana-baba-yavru kulak numaraları) şeklinde olur.

2) Irklara ve bölgelere göre destekleme yılında doğan ve proje gereği alınması gereken verileri destekleme yılını takip eden yıla sarkan veya mevzuattan kaynaklanan sebeplerle ödemeleri destekleme yılını takip eden yıla sarkan hayvanlar için desteklemeye esas müracaat formunun destekleme yılını takip eden yılın Nisan ayının son haftasının son iş günü mesai bitimine kadar il müdürlüğüne teslim edilmesi halinde destekleme yılı bütçesinden ödeme yapılır. İl/ilçe müdürlükleri bu müracaatları da değerlendirir ve en geç 45 takvim günü içerisinde il müdürlüğü tarafından oluşturulan il icmalı TAGEM'e gönderilir.

3) Koyun/keçilere; devam eden projelerde, destekleme yılı içerisinde doğum kaydı olan anaç koyun/keçiler ile destekleme yılında yeni başlayacak projelerde proje materyali olarak seçilen anaç koyun keçiler ve damızlık erkekler için ödeme yapılır.

d) Damızlık erkek materyal (koç/teke) desteği: Proje lideri koç/teke katımından önce damızlıkta kullanılacak tüm koç/teke listesini işletme esaslı olarak il/ilçe müdürlüğüne bildirir. Proje kapsamındaki işletmelerde, projede olsun veya olmasın tüm anaç materyal için projeden elde edilen koç/tekeler dışında erkek materyal kullanılamaz. Belirlenen erkek materyal dışında koç/teke kullanılması durumunda o yıl için proje kapsamındaki hiçbir destek ödenmez. Desteğe ilişkin diğer hususlar şunlardır:

1) Her yirmi anaç materyale bir damızlık erkek materyal oranından fazla olmamak üzere halen kullanılan koç/tekeler ödenir.

2) İşletmede projeye kayıtlı olmayan dişi materyal için projeden seçilen ve yirmi anaç materyale bir damızlık erkek materyal oranını geçmemek üzere kullanılan damızlık koç/tekeler ödenir.

3) Proje lideri tarafından bir sonraki dönemde kullanılmak üzere seçilen damızlık aday erkek materyale, projede kayıtlı koç/tekelerin sayısı kadarına ödenir.

4) Elit ve/veya beş yıllık dönemini tamamlayan taban sürülerden işletme ihtiyacı ayrıldıktan sonra kalan hayvanların her işletme için %10 oranını geçmemek üzere damızlık aday olarak seçilen erkek materyalden, aynı ırka ait alt projelerin yürütüldüğü işletmelere ve Bakanlık izni ile kurulan koç/teke istasyonlarına/merkezlerine, il içi ve/veya il dışı satışı yapılan hayvanlar için satışı yapan yetiştiriciye ödenir. Satışın belgelendirilmesine ilişkin hükümler TAGEM tarafından talimatla belirlenir. Bu kapsamda il müdürlüklerine müracaatı yapılan hayvanlar için ödeme yapılır.

5) Hayvan sayısı oranlarındaki kusurlar en yakın rakama tamamlanır.

6) Damızlık erkek materyal (koç/teke) desteği, koyun/keçi ve yavru il icmalı ile birlikte hazırlanır.

e) Manda ve yerli sığır desteğine ilişkin usul ve esaslar şunlardır:

1) Manda desteği: Proje gerekliliklerini yerine getirmek şartıyla, damızlık boğa, destekleme yılı içinde doğuran ve doğurmayan anaç manda ile destekleme yılı içerisinde bir yaşını dolduran (en az doğum, altı ay ve bir yaş canlı ağırlık verileri alınarak, damızlığa ayrılmak üzere seçilen) manda düvesi/tosunu için ödenir. Projelere yeni manda işletmesi alınması halinde destekleme yılı içinde Bakanlık kayıt sistemindeki (TÜRKVET) yavru kaydına göre doğuran/doğurmayan anaç manda üzerinden destek alır.

2) Destekleme yılı içinde ödemesi doğurmayan anaç manda üzerinden yapılan ve ödeme icmalı düzenlendikten sonra destekleme yılında doğuran mandalar ile bir yaşını doldurmuş manda düve/tosun için fark ödemesi yapılır. Fark ödemesi için Ek-10'da yer alan desteklemeye esas müracaat formu, destekleme yılını takip eden yılın Şubat ayının ikinci haftasının son iş günü mesai tarihine kadar proje lideri tarafından il müdürlüğüne teslim edilir. İl müdürlükleri müracaatları değerlendirerek en geç 30 gün içerisinde Ek-11'de yer alan il icmalini düzenler ve TAGEM'e gönderir. Gerçek ve tüzel kişiliğe ait işletmelerde en fazla 500 baş mandaya kadar destekleme ödemesi yapılır.

3) Yerli sığır desteği: Proje gerekliliklerini yerine getirmek şartıyla Güney Anadolu Kırmızısı (GAK) ve Yerli Kara ırkı sığırlar (dişi/erkek) ile destekleme yılı içerisinde bir yaşını dolduran (en az doğum, altı ay ve bir yaş canlı ağırlık verileri alınarak damızlığa ayrılmak üzere seçilen) sığır düvesi/tosunu için ödeme yapılır.

4) Destekleme yılı içinde ödemesi yapılan ve icmal düzenlendikten sonra destekleme yılında bir yaşını doldurmuş düve/tosun için fark ödemesi yapılır. Fark ödemesi için Ek-12'de yer alan desteklemeye esas müracaat formu, destekleme yılını takip eden yılın Şubat ayının ikinci haftasının son iş günü mesai tarihine kadar proje lideri tarafından il müdürlüğüne teslim edilir. İl müdürlükleri müracaatları değerlendirerek en geç 30 gün içerisinde Ek-13'te yer alan il icmalini düzenler ve TAGEM'e gönderir. Gerçek ve tüzel kişiliğe ait işletmelerde en fazla 500 baş yerli sığıra kadar destekleme ödemesi yapılır.

5) Koruma altına alınmış yerli sığır ve küçükbaş hayvan işletmelerine, halk elinde yerli sığır ıslahı ve küçükbaş hayvan ıslahı projelerine geçmek istemeleri halinde öncelik tanınır ve bunlar hakkında herhangi bir cezai işlem uygulanmaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Ödemeye İlişkin Esaslar

Üye yetiştiricilerden kesinti

MADDE 13- (1) Tarımsal amaçlı örgütlere üyelik şartı aranan destekleme ödemelerinde, merkez birliğini kurmuş olan; 5996 sayılı Kanuna göre kurulmuş ıslah amaçlı yetiştirici birlikleri ve/veya 5200 sayılı Kanuna göre kurulmuş üretici birlikleri ve/veya Bakanlıkça kuruluşuna izin verilen 1163 sayılı Kanuna göre kurulmuş tarımsal amaçlı kooperatif üyelerinin, hak ettikleri desteklerden hizmet bedeli olarak aşağıdaki tabloda belirtilen oranlarda "Çiftçi Örgütlerini Güçlendirme" adı altında sistem üzerinden kesinti yapılır. Kalan miktar yetiştirici/üreticilerin hesabına ödenir.

Destek Konusu	Oran (%)
Büyükbaş hayvancılık, küçükbaş hayvancılık, arıcılık, besilik erkek sığır desteği	Birinci derece tarımsal amaçlı örgüt üyesi yetiştiricilerden %3, diğer derecelerdeki tarımsal amaçlı örgüt üyesi yetiştiricilerden ise % 2.5 oranında kesinti il/ilçe birliklerine, bu bedelin içinden %5'i merkez birliğine Buzağı desteklemelerindeki suni tohumlama ve yerli sperma kullanımı destek tutarlarından yapılan Çiftçi Örgütlerini Güçlendirme kesintisinin %30'u veri tabanı hizmetini sağlayan ilgili Merkez Birliğine, Arıcılık desteğinden yapılan Çiftçi Örgütlerini Güçlendirme kesintisinin %25'i merkez birliğine Kooperatifler üzerinden yapılan desteklemelerde birinci derece tarımsal amaçlı örgüt üyesi yetiştiricilerden %3, diğer derecelerdeki tarımsal amaçlı örgüt üyesi yetiştiricilerden ise % 2.5 oranında kesinti kooperatif üst birliği veya bölge birliğine, bu bedelin içinden %25'i kooperatif merkez birliğine
İpek böceği desteği	%20'si ücretsiz tohum sağlayan Kozabirliğe,

(2) Tabloda belirtilmeyen uygulamalar için oran, Bakanlıkça belirlenir. Birden fazla merkez birliğine üyeliği bulunan kooperatif üst/bölge birlikleri destekleme yılı için Çiftçi Örgütlerini Güçlendirme bedelinin ödeneceği merkez birliğine taahhütname verir. Bu taahhütnameler, merkez birliklerince destekleme yılı başında Bakanlığa gönderilir. Çiftçi Örgütlerini Güçlendirme bedeli merkez birliklerinden gelen liste ve taahhütnamelere göre ödenir.

(3) Bakanlıkça uygulanan Halk Elinde Hayvan Islahı Projelerinde verilerin toplanmasına ilişkin giderler projeye katılan yetiştiriciler tarafından, her proje için ayrı açılan proje hesabına yatıracakları ödemelerle karşılanır. Bu

ödemelerden projedeki yetiştiricinin aldığı toplam desteğin, manda ve yerli sığır ıslah projelerinde %15'i, koyun/keçi ıslah projelerinde %20'si oranında kesinti yapılır. Bu hesaba ilişkin tüm harcamalar, Bakanlık talimatıyla belirlenir ve ilgili birlik/yetiştirici temsilcisi tüzel kişilik tarafından gerçekleştirilir. Proje kapsamındaki destek ödemeleri, birlik/yetiştirici temsilcisi üzerinden yetiştiricilere 7 iş günü içerisinde ödenir ve ödemeye ilişkin belgeler il müdürlüğüne gönderilir. Bu projelerden ayrıca, bu maddenin birinci fıkrasındaki hizmet bedeli kesilmez.

Ödemelerin aktarılması

MADDE 14- (1) Desteklemeler için gerekli kaynak, bütçede hayvancılığın desteklenmesi için ayrılan ödenekten karşılanır. Bütçe imkanları çerçevesinde, Bakanlık tarafından Banka aracılığı ile ödenir.

(2) Bu Tebliğ kapsamında yapılan destekleme ödemeleri, kamu kaynağı niteliğinde olduğundan hak ediş sahibinin hesabına aktarılmadan önce haciz, icra ve temlik işlemlerine konu edilemez.

Desteklemelerden yararlanamayacak olanlar

MADDE 15- (1) Bu Tebliğ kapsamında yapılan desteklemelerden kamu kurum ve kuruluşları yararlanamaz.

(2) Desteklemesi, müteakip yılda ödenecek işletmeler; 5488 sayılı Kanun kapsamında destekleme yılı takviminin son günü itibarıyla yasaklı ise desteklemelerden yararlandırılmaz.

Yetki ve denetim

MADDE 16- (1) Destekleme ödemelerinin denetimini sağlayacak tedbirleri almaya Bakanlık yetkilidir. Bu amaçla yapılacak çalışmalarda gerektiğinde diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ziraat odaları, kooperatifler ve birliklerin hizmetlerinden yararlanır.

(2) Bu Tebliğin uygulamasında öngörülemez durumlar ve oluşabilecek sorunların çözümünde, ilgili Genel Müdürlükler talimat çıkarmaya yetkilidir.

(3) HAYGEM, bu Tebliğ kapsamında yapılan desteklemelerle ilgili duyuru yapabilir, başvuru formları veya uygulama evraklarına ilişkin örnekler oluşturabilir, bu duyuru ve örnekler, ilgili sistemler üzerinden veya HAYGEM internet sayfasında yayımlanır. Desteklemeye ilişkin iş ve işlemlerin yürütülmesinde yayımlanan bu formların kullanılması esastır.

(4) Bu Tebliğ kapsamındaki destekleme uygulamalarında illerde oluşacak problemlerin çözümünde il müdürlükleri yetkilidir. Bu amaçla, gerektiğinde diğer kamu kurum ve kuruluşları, tarımsal amaçlı örgütler, ilgili oda ve birlikler ile işbirliği yapabilir.

(5) İl müdürlükleri, desteklemelerin mevzuat hükümlerine uygun olarak hak sahiplerine ödenmesi için gerekli ilave tedbirleri almaya yetkilidir.

(6) Tarımsal amaçlı örgütler, üyeleri adına Destekleme Başvurusu Hizmet Bedelini toplu olarak İl Müdürlüğü Döner Sermayesi İşletmesinin hesabına yatırarak, ilçe bazlı üretici listesini dekontla birlikte İl müdürlüğüne teslim eder. İl müdürlüğü tarafından, örgütlerce teslim edilen liste ve yatırılan Destekleme Başvurusu Hizmet Bedeli kontrol edilir ve üreticilerin bilgileri ilçe müdürlüklerine gönderilir.

(7) İl müdürlükleri, yılı içerisinde her destekleme kalemi için destekten yararlanacak yetiştirici/üreticinin rastgele örnekleme yöntemiyle en az %5'i oranındaki işletmede, desteklemelerin mevzuat hükümlerine uygun ve doğru olarak yapılmasına ilişkin denetim yapar.

(8) Hayvancılık desteklemelerinde, ortaya çıkabilecek sorunlara ilişkin konularda 27/5/2014 tarihli ve 29012 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çiftçi Kayıt Sistemi Yönetmeliği hükümlerine göre kurulan il/ilçe tahkim komisyonları yetkilidir. Hayvan genetik kaynaklarının yerinde geliştirilmesi (ıslah) konusunda ortaya çıkabilecek sorunların çözümünde Proje Yürütme Kurulu yetkilidir.

(9) İl/ilçe müdürlükleri, desteklemeler ile ilgili başvuru zamanı ve şartlarını, yerel imkânları da kullanarak duyurmaya yetkilidir.

(10) İl/ilçe müdürlüğü veya tarımsal amaçlı örgüt, destekleme başvurusu yapan gerçek kişilerin Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi (MERNİS) sorgulamalarını, desteklemelerin yürütüldüğü Bakanlık veri tabanları üzerinden başvuru tarihi itibarıyla yapar.

(11) Hayvancılık desteklemelerinde, tarımsal amaçlı örgütlere verilen yetki, görev ve sorumlulukları zamanında yerine getirmeyerek yetiştiricinin mağduriyetine sebep olan tarımsal amaçlı örgütler mağduriyetin giderilmesinden sorumludur.

(12) Hayvan genetik kaynaklarının yerinde geliştirilmesi (ıslahı) amaçlı desteklemelerde 5488 sayılı Kanununun 23 üncü maddesine göre yapılacak iş ve işlemler Proje Yürütme Kurulu tarafından değerlendirilip karara bağlanır, gereği il müdürlüklerince yerine getirilir.

Destekleme süreç takvimi

MADDE 17- (1) Her bir destekleme konusu için başvuru, tespit, icmal hazırlama, askı süresi, itiraz, kesin icmal benzeri destekleme süreçlerine ait takvim, Karar kapsamında her yıl ilgili Genel Müdürlük tarafından belirlenerek internet sayfasında yayımlanır.

Haksız ödemelerin geri alınması ve hak mahrumiyeti

MADDE 18- (1) Bu Tebliğde belirtilen yetkili merciler, yetki alanına giren verilerin kayıt sistemine doğru girilmesinden, kendilerine ibraz edilen belgelerin kontrolünden ve kendi hazırladıkları belgelerden doğrudan sorumludur. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyerek haksız yere ödemeye neden olanlar ile ödemelerden haksız yere

yararlanmak üzere sahte veya içeriği itibarıyla gerçek dışı belge düzenleyen ve kullanan ilgililer hakkında gerekli idari işlemler yapılarak hukuki ve cezai süreç başlatılır.

(2) Bu Tebliğ ile belirlenen destekleme ödemelerinden, idarî hata sonucu düzenlenen belgelerle yapılan ödemeler hariç, haksız yere yararlandığı tespit edilen üreticiler, beş yıl süreyle hiçbir destekleme programından yararlandırılmazlar. Bunun takibinden il/ilçe müdürlükleri sorumludur.

(3) Haksız yere yapılan destekleme ödemeleri, ödeme tarihinden itibaren 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 51 inci maddesinde belirtilen gecikme zammı oranları dikkate alınarak hesaplanan kanunî faizi ile birlikte anılan Kanun hükümlerine göre geri alınır. Haksız ödemenin yapılmasında ödemeyi sağlayan, belge veya belgeleri düzenleyen gerçek ve tüzel kişiler, geri alınacak tutarların tahsilinde müştereken sorumlu tutulurlar.

Sorumluluk ve arşivleme

MADDE 19- (1) Desteklemeden yararlanmak üzere bu Tebliğ gereği ibraz edilen bilgi ve belgelerin doğruluğundan öncelikle belgeyi ibraz eden ve yetkileri kapsamında onaylayan ve verileri giren kişi ve kurumlar sorumludur. Destekleme ödemesi yapılan belgeler istenildiğinde ibraz edilmek üzere, tarımsal amaçlı örgütler ve/veya ilgili birimler tarafından beş yıl süre ile saklanır.

(2) Destekleme başvuruları 2024 yılı için bu Tebliğin yayımı tarihinde, diğer yıllar için ilgili Genel Müdürlük tarafından internet sayfasında yayımlanan takvime uymak şartıyla destekleme yılı içerisinde tek tek veya toplu olarak yapılabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Çeşitli ve Son Hükümler**

Yaptırımlar

MADDE 20- (1) Bu Tebliğ kapsamında, istenen bilgi ve belgeleri zamanında ibraz etmeyenler ve Bakanlıkça yerine getirilmesi istenen iş ve işlemleri yerine getirmeyenler desteklemeden yararlandırılmaz.

Yürürlükten kaldırılan tebliğ

MADDE 21- (1) 26/11/2023 tarihli ve 32381 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hayvancılık Desteklemeleri Uygulama Tebliği (Tebliğ No: 2023/41) yürürlükten kaldırılmıştır.

Tamamlanamayan işlemler

GEÇİCİ MADDE 1- (1) 21 inci madde ile yürürlükten kaldırılan Hayvancılık Desteklemeleri Uygulama Tebliği (Tebliğ No: 2023/41) hükümlerine göre başvuruları yapılmış ve sonuçlandırılmamış işlemler anılan Tebliğ hükümlerine göre sonuçlandırılır.

Yürürlük

MADDE 22- (1) Bu Tebliğ 1/1/2024 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 23- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Tarım ve Orman Bakanı yürütür.

[Ekleri için tıklayınız.](#)

